

ИМОМ БАРЗАНЖИЙ “МАВЛИД”ИНИНГ ТАРЖИМАСИ

05:00 / 07.03.2017 14643

ТАҚРИЗ

Ҳар бир олим зиммасидаги вазифаси ўлароқ, ўзидан кейин бошқалар ўқиб фойдаланишлари учун имкон қадар китоб ва рисолалар таълиф қилиши лозим. Шофеъий мазҳабининг таниқли олимларидан Имом Тожуддин Субкий (раҳматуллоҳи алайҳ) “Жамъул жавоме”нинг муқаддимасида айтадилар: “Олим ҳаёти давомида ҳар қанча маъруф ва машҳур бўлмасин, талбалари нечоғлик кўп бўлмасин, ўзидан кейин одамлар ўқиб фойдаланадиган китоб тасниф қилмас экан, унинг одамларга илмий нафи кам бўлиб қолаверади...”.

Сиз азизларга тақдим қилинмиш ушбу рисола имом Барзанжий (раҳматуллоҳи алайҳ)нинг қаламига мансуб, Росулуллоҳ (соллаллоҳу алайҳи ва саллам)нинг мавлидлари ҳақидаги қасидалар таржимасидир. Ҳар йили Робиъул аввал ойи кириб келиши билан юртимизда жаноби Росулуллоҳнинг мавлидларини нишонлаш анъанаси бошланиб кетади. Мамлактимизнинг деярли ҳамма масжидларида бу байрам кўтаринки руҳ ва хушкайфиятда ўтказилади.

Бизнинг диёрларда асосан имом Барзанжийнинг мавлид қиссаларини ўқиши одат тусига айланган. Имом домлаларимиз, кўп аҳли илмлар мавлид маросимларида қатнашчиларга мавлид ҳақида оғзаки сўзлаб берсаларда, барибир, Росулуллоҳнинг сийратлари ҳақида ҳарқанча мавъиза, мақола-ю рисолалар бўлса ҳам, ҳалқимиз учун шунча оздир. Зотан, ул зоти шариф ҳақида сұхбатлашиш, сийратлари ҳақида китоб ва рисолалар битишнинг, ўзи алоҳида бир ибодатdir.

Аллоҳнинг инояти билан, ўз даврида Ислом оламига кўплаб қўлланма ва адабиётлар етказиб берган ютимиздан бугунга келиб яна Ислом қуёшлари аста-аста порлай бошлади. Ҳамюртларимиз ичида диний фанларда китоблар ёзадиган, илмий тадқиқотлар қила оладиган салоҳиятли аҳли илмлар етишиб чиқмоқда.

Ҳалқимизга минбарлардан туриб маънавий озуқа, руҳий тарбиялар бериб келаётган малакали имом домлаларимиздан бири Равшанбек домланинг

ушбу рисоласи ҳам, Ўзбекистонимизда ёзилаётган китоблар сонини яна биттага оширди. Домланинг бу рисоласи сийрат илмининг ривожига ўз ҳиссасини қўшади, ўқувчиларнинг билимини ошириб, муносиб манафаати етади, деган умиддамиз.

Домланинг бу илмий ишлари ҳали бошланиши бўлиб, Аллоҳ хоҳласа бундан кейинги фаолиятларида кўплаб мақола ва рисолалар битишига, юртимизда битилмиш диний-маърифий адабиётларнинг кўпайишига ўзининг муносиб ҳиссаларини қўшади, деган умиддамиз.

Ҳикматуллоҳ Иброҳим.

БИРИНЧИ АТР

МУАЛЛИФ МУҚАДДИМАСИ

هَاالْوَاءُ هَلَانَا أَمْ يَلْعَتْ تَأْكِرَبُ لَهُ صَيْفٌ أَرَدَتْ سُمْ ۝ يَلْعَلَ لَرٌ تَّأْذِلَ مُسَابَءَ الْمَاءِ أَئَدَتْ بَا

Аввало, Аллоҳ таоло эга қилган ва етказган неъматлари устига яна қўшимча баракотлар мўл-кўллигини ёғдиришини сўраган ҳолда, Олий зотнинг номи ила (Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам сийрати тўғрисида ёзилган) имлони бошлайман.

هَايَأَطْمَرَ لِي مَجْلِرْ كِشْلَانَمْ ۝ يَنَّهُؤْ طَتْمُمْ ۝ يَنَّهُؤْ غَئِيْسُهُ دِرَأَوْمَ دَمَحَبَ يَنَّهُؤْ

Иккинчи бора, Аллоҳ таолога чиройли шукр уловларини минганча, мавриди ёқимли, сокин оқувчи totli сувга ўхшаш ҳамд айтаман.

يَفْ لَقَتْنُمْ لَا ۝ يَلَّوَأْلَأَوْ ۝ مَدَقَّتْلَابَ ۝ فُوْصَوْمَلَا ۝ رُونَلَا ۝ يَلَعْ مَلَسَأَوْ ۝ يَلَصَأَوْ ۝

(Яратилишда) Муқаддам ва авваллик наътлари билан сифатланган, (отабоболарининг) мукаррам юзларида ва пешоналарида доим кўчиб юрувчи Нур (Мұхәммад соллаллоҳу алайхи васаллам)га салоту саломлар айтаман.

بِأَحَّصْلَا مُعَيْوَنَةً وَبِنَلَارَهْأَطْلَا صُحَيْنَةً رُتْغَلَهْ لَجْنَمَتْسَأَوْ نَمَوَعَابْتَأَلَأَوْ

Аллоҳ таолодан набавий, пок аҳли байтлари-ю, авлодларига хос бўлган, саҳобаи киром, тобеъин, табаа тобеъин ва уларни (қиёмат кунигача) дўст тутадиганларни қамраб оладиган розилигини сўрайман.

طَطْخِ يَفِيَّ أَوْغَلَانَمَ اَطْفَحَ وَيَلْجَلَاهَ حَضَّاَوْلَاهَ كُولْسَلَهَ يَادَهَ دَجَتْسَأَوْ اَطْخَ وَإِطْخَلَاهَ

Ва яна очик ойдин, равшан (тўғри) йўлларда юришга ҳидоят беришини ҳамда гуноҳ (га сабаб бўладиган) йўлларга юриб залолатга (ботишдан) сақлашини сўрайман.

فِيَرْشَلَابَسَنَلَانَمَ اَمْطَانَهَرَقَبَعَانَاسِحَدُورُبَيَوَنَلَادَلَوَمَلَهَصَقَنَمُرُشَنَأَوْ اَلْحَبُعَمَاسْمَلَاهَيَلَحَتَدَقَعَ

Зийнатлари билан қулоқларни безайдиган шода сингари насаби шарифни назм қилиб чиройли, гўзал лафзлардан ташкил топган Пайғамбар соллаллоҳу алайхи васалламнинг (мавлид-таваллуд-ларига оид) қиссасини кенг баён қиласман.

هَلَلَابَالِهَوْقَالَوَلَوَحَالُهَنَافَهَيَوْقَلَهَوَتَّوَقَ وَيَلَاعَتَهَلَلَهَلَوَحَبُنَيَعَتْسَأَوْ

(Бу ишда) Аллоҳ таолонинг қудрат ва кучли қувватидан ёрдам сўрайман. Чунки гуноҳдан қайтишга қувват, ибодатларга қодир бўлишга куч Аллоҳ таолонинг тавфиқи билангина бўлур.

وْ مَلَسَ وَ لَصٌ مُّهَلَّا مِيْلَسَتَوْةَ الْأَصْنَمْ يَكْلُلُ الْأَرْبَقْ فَرَعَبَ مُهَلَّا كَرَابَهْ لَعْ كَرَابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва- салламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Шарҳ: Бу гап дуо ҳисобланиб, эй, Аллоҳим, Раҳматингни нозил қил. Яни: Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг қабри шарифлари- га раҳматингни ёғдир ва уни ҳамиша зиёда қил¹ -дегани бўлади. Уламолар Пайғамбар алайҳимус солату ва салломлар ҳақида салоту салом, саҳобаларга “розияллоҳу анҳу”, тобеъин, шайхлар, авлиё ва бошқа уламои киромларга “раҳматуллоҳи алайҳ”, деб дуо қилишни мустаҳаб санайдилар.

Назмий бўлаклар “аттириллаҳумма” деб ажратилгани сабабли омма уларни “Аттир” дея номлаб олганлар. _____

И К К И Н Ч И А Т Р

НАСАБИ ШАРИФ

وْ لَلَّا دَبَعْ نْبَمَلَسَ وَهْ لَعْ فُقَّافُ دَعَبَ

(Ҳамду санодан) сўнг, (қуида зикри келадиган зотнинг муборак насабларини) айтаман. У зот, Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васаллам, Абдуллоҳнинг ўғиллари.

Шарҳ: Куняси Абул Қусам-яъни: яхшиликларни жамловчи.Лақаби Забиҳуллоҳ , 25 ёшида вафот этган.

¹Таълиқу мавлидин набий

²Роддуд мухтор1-ж, 58-бет. Муҳаммад- тўхтовсиз мақталадиган маъносини ифода қиласди.Араб тилида феъл لِعْفَ (тафъийл) бобида келганда, кўпинча бир ишни қайта-қайта, кўп марта қилингандигини ифодалайди. Масалан: قَطْع (қотоъа) - кесди, طَقْع (қоттоъа) - қиймалади, حَمْد (ҳамида) - мақтади, حَمْد (ҳаммада) - тўхтовсиз мақтади. Шунда حَمْد

(ҳаммада) феълидан ясалган ۷۲۰ (Мұхаммад) исми түхтөвсиз мақталадиган, деган маңони англатади. Мақтов Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ҳар томондан чулғаган: исмлари - Мұхаммад ва Аҳмад, шафоат қиладиган

мақомларининг номи - “Маҳмуд”(мақтовли), қиёмат кунидаги байроқларининг номи -“Ливаул ҳамд” (мақтов байроғи), умматлари - “Ҳаммадун” (ҳамду санони кўп айтувчилар)дир. (“Сиз Пайғамбарни кўрганмисиз?” 1/64). Шифо китобида Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг муборак исмларини адади ҳақида уламолар турли ривоятларни келтирганлар.Ибн ал-Арабий Шарҳи Термизийда исмларини мингтага етказганлар. Имом Суютий бир рисоласида беш юзтага етказган. Қуръони каримда тўрт жойда Мұхаммад (“Оли Имрон”, 144-оят, “Аҳзоб”, 40-оят, “Мұхаммад”, 2-оят, “Фатҳ”, 29-оят), бир жойда Аҳмад (“Софғ”, 6-оят) исми келган.Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг муборак исмлари маданий сураларда зикр қилинганлиги ўша ерда яшаб вафот қилишларига ишорадай гўё. Кунялари Абул Қосим.

أَبْدُ اللَّهِ أَبْدُ الْمُتَّلِبِ شَوَّحٌ سَلَّمٌ لِّدِعَةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Абдуллоҳ эса, Абдул Муттолибнинг ўғли. Исми Шайбатул ҳамд. (У олий хислатлари мақталган киши эди.) Қавс ичидаги қўшимча баъзи бир нусхаларда зиёда бўлиб келган.

Шарҳ: Абдулмуттолиб - Муттолибнинг қули, хизматкори. Отаси вафот этиб етим қолганидан сўнг, Муттолиб исмли амакиси қарамоғида қолди. Шайба одамларнинг гапи ва амакисининг унга кўрсатган меҳр-оқибати натижасида ўзига Абдулмуттолиб лақабини олди. Истеъмолда исми қолиб, лақаби ишлатиладиган бўлиб кетди. Ҳамднинг Шайбага изофаси ташриф учундир. Яхши ниятлар ила келажакда мақтовга сазовор бўлсин деган умидда номланган. Бошида оқ сочи бўлгани учун онаси унга Шайба (Оқ соч) номини берди. Куняси Абул Ҳорис.Аммо арабларнинг туғилган чақалоққа бошида оқ сочи бўлмасада, Шайба исми беришлари улуғ ёшга етсин деган яхши умидда қилинади.

أَخْشَمُ الْأَخْشَامُ شَوَّحٌ

Хошимнинг ўғли. Исми Амр

Шарҳ: Ҳошим- нон тарқатувчи дегани. Узун умр кўрсин дейишиб, Амр деб номланган.

﴿أَيُّلْعُلُّ إِلَّا قَتْرَنَى مُؤْمِنٌ يَرْيُعْمَلُ أَوْفَانَمْدَبَعْنَبَا﴾

Абдуманоффнинг ўғли. Исми Муғийра.)Олийжаноб бўлганидан баланд мартабалар унда интиҳо топган).

Шарҳ: Муғийра-дushmanга қарши чиқувчи ёки пухта иш қилувчи дегани. Чиройли бўлганидан қомарул ботҳо - чўлдаги ой лақабини олган.

﴿نَأْلَى ٰيَصَقْلَى ٰعَاصُقَدَالْبَيْصَقَبَيْسَمْدُمْجَمْسَأَوْيَصُقَنَبَا﴾

Қусойнинг ўғли. Исми Мужаммиъ. Маккадан узоқда (жойлашган) Қузоъа (Яманда жойлашган) шаҳрининг четида Аллоҳ таоло (ҳайвонини овлашни, дарахтини кесиш, синдириш, ўтларини юлиш каби) ман қилинган нарсаларини қилишдан қайтарган, муazzam (улуғ), Ҳарамга қайтаргунича яшагани учун Қусой деб номланган.

Шарҳ: Қусойнинг исми Мужаммиъ бўлган.

﴿كَحْمُسَأَوْبَالْكَنَبَا﴾

Килобнинг ўғли. Исми Ҳаким

Шарҳ: Итлар билан ов қилишга қизиққани учун Килоб номини олган.

Абу Руқойш ал-Калбий ал-Аъробийга

-“Нега фарзандларингизни Калб - ит, Зиъб - бўри, қулларингизни Марзуқ - ризқли, Рабоҳ - фоида”-деб номлайсизлар?

-Фарзандларимизни душманларимиз учун, қуларимизни ўзимиз учун номлаймиз,- деди. (Яъни: фарзанларимиз душманларимизни енгишда ёрдам беради.)

﴿رُمَنَبَا﴾

Мурранинг ўғли.

Шарҳ: Қувватли, аччиқ дегани. Душманлариға аччиқ заҳардай таъсир қилсин деб шундай номлашган.

بْعَدْ كِنْبَا

Каъбнинг ўғли.

Шарҳ: Каъб-улуғ, шарафли. Ибн Зубайр розияллоҳу анхүнинг хабарига қараганда, у Каъба олдида манжаниқ тошлари қулоқлари олдидан ўтишига қарамай, қотиб қолган Каъбадек ҳеч нарсага қарамасдан намоз ўқирди.

بْعَدْ يَوْلَنْبَا

Луайнинг ўғли.

Шарҳ: Луай-буқача. Кучли бўлсин дея номланган.

بْعَدْ لَغْنْبَا

Фолибнинг ўғли.

Шарҳ: Фолиб-ғалаба қилувчи.

شَرْقَلْأٰ نُوطَبْلَأٰ بَسْنُتْهَيَلْأٰ وَشْيَرْقُهُمْسَأٰ وَرْفَنْبَا

Фиҳрнинг ўғли. Унинг исми Қурайш бўлган. Унга ички Қурайшликлар нисбат қилинади.

Шарҳ: Фиҳр ва унинг авлоди араб қабилалари ичидагу кучли, жасоратли бўлганидан “Қурайш”-акула лақабини олишган. Мулла Алий ал-Қорий эса “Шифо”нинг шарҳида Фиҳр тарқоқ қабилани жамлагани учун “Қурайш”-жамловчи номини олган деган.

مَوْقَفْ كَمْكَلْأٰ حَنَجْلَأٰ رِيَثَلْأٰ يَنَانَكْهَوْرَأٰ

Фиҳрдан юқоридаги насаб қўпчилик (сийрат уламолари) қабул қилиб, рози бўлганидек Кинонийдир.

كِلْمَنْبَا

Моликнинг ўғли.

Шарҳ: Молик-подшоҳ. Арабларнинг подшоҳларидан бўлган.

رڻنلارن با

Назрнинг ўғли.

Шарҳ: Назр - чиройли, гўзал. Ҳуснда беназир бўлгани учун назр деб номланган.

ڇانآنکرن با

Кинонанинг ўғли.

Шарҳ: Кинона-камон ўқларини соладиган идиш.Ўз қавмининг айбла -рини беркитиб, ҳимоя қилсин дея шундай номлаганлар.

ڇڻيڙخن با

Хузайманинг ўғли.

Шарҳ: Хузайма-мустаҳкам.Ишига маҳкам,пухта бўлсин деб номлаган- лар.

ڇڪرڏمن با

Мудриканинг ўғли.

Шарҳ: Мудрика-топқир.Исми Омир.Уч ака-ука бўлишган. Бир куни отаси Илёснинг туялари йўқолиб қолади. Топа олмагач, ўғилларига туяларни топиб келишни буюради. Уларни Омир топиб келади. Шундан кейин унга “Мудрика” (топқир) лақаби берилади.

يېڻنلارهٻلُص يفـعـمـسـ وـ ڦـيـمـحـلـاـبـ ڄـرـلـاـ يـلـاـنـدـبـلـاـ يـهـوـهـ وـ سـاـيـلـاـنـ باـ

Илёснинг ўғли. У Ҳарамни Риҳоб деган (бўш жойига) туяларни (ҳайдаб бориб) биринчи бўлиб ҳадя қилган. (Яна) Илёснинг сулбида Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам Аллоҳнинг зикр қилганлари,талбия айтганлари эшитилган.

Шарҳ: Илёс-ноумид. Отаси қарилик чоғида кўргани учун шундай номланган

رـضـمـنـ باـ

Музорнинг ўғли.

Шарҳ: Музор - чиройли, оқ юзли.

رَا زَنْ بَا

Низорнинг ўғли.

Шарҳ: Низор-оз. Отаси Музор туғилган вақтида оталари сулбидаги бир-бирларига ўтиб келаётган нубувват нурини пешонасида зоҳир бўлганини кўргач, жуда хурсанд бўлиб кетди. Элга дастурхон ёзди. Бу гўдакка ҳар қанча сарфланса, оз деди. Натижада Низор номини олди.

دَعَمْ نْبَا

Маъадднинг ўғли.

Шарҳ: Маъадд—доим тайёр.

نَانْ دَعَنْ بَا

Аднанинг ўғли.

Шарҳ: Аднан—туриш.

يَنْ سَلِّيْنَ سَلِّيْنَ بَأْنَبُو دَئِارَفْ تَمَظَّنْ كَلْسَ زَادَه وَ

Бу (насаби шариф) қимматбаҳо инжу, гавҳарларининг қадри юксак, мунаввар суннат (саҳиҳ ҳадислар) қўллари тизган шодадир.

Шарҳ: Мусанниф раҳматуллоҳи алайҳи насаби шарифни келтиришда саҳиҳ ҳадисларга суюнганларини ўта балоғатли, фасоҳатли сўзлар ила баён қилимоқдалар.

هَابَأْ وُعْرَّا شَلِّيْنَ هَنَعَ كَسْمَأْ مَالَّ سَلِّيْلَعَ مَيْهَارَبِ لَيْلَخَلَا يَلِّيْلَعَ فَرَوْ

У (насаби шариф)ни Шореъ (Набий соллоллоҳу алайҳи васаллам) Иброҳим алайҳиссаломга етказишни кариҳ кўрганлар.

مَالَّ سَلِّيْلَعَ لَيْلَعَ ا مَسَنِّيْلَعَ بَسَنِّيْلَعَ حَيْبَذَلَا يَلِّا يَلِّيْلَعَ مُولَعَلَا يَوَذَدَنَعَ بْيَرَالَبُ نَانْ دَعَوْ

Насаб илми билан шуғулланувчи уламолар наздида Аднан насабда Исмоил Забиҳуллоҳгача етиб боради.

لَلَّا يَلَصُّ مَرْكَأْلًا وَدِيْسَلًا وَالْفِيْكَ وَقَرْدَلًا هُبَّكَأْوَكَ تَقْلِيَّتٌ دَقْعَنْ مَوْبَطْعَافَ هَاقَتْنُمْلًا هُتَطْسَأَوْ مَلَسَهُ لَعَ

Бас, дур каби нур сочиб турган юлдузлар сингари (насаби ша-риф) шодаси қанчалар улуғ (мукаррам)!? У (шода) ичидә (башариятни танлаб олингани), Сайийдимиз, (Расули) Акрам соллаллоҳу алайҳи васаллам бўла туриб, қандай ҳам улуғ бўлмасин!?

وَمَلَسَهُ لَصَمُهُ لَلَّا مِيْلَسَتَوْهَالَّصَمُهُ لَلَّا رَطْعَهُ لَعَكَرَابَهُ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

У ЧИ Н Ч И А Т Р

ЯНА НАСАБИ ШАРИФ

إِذْوَجَلَ إِذْمُونْ أَهْمَوْجُنْ أَهْمَدْلَقْ أَهْلَجَبْ يَلْعَلْ بَسَحَتْ بَسَنْ

Бу насаб шундайин улуғ насабдурки, гўё осмон у билан зийнатлангандек, ҳисоблайсиз. Ва яна шундай гумон қиласизки, Жавзо юлдузи у насабни худди маржон таққандек бўйнига тақиб безаниб олган...

إِمْصَاعَلَهُ مَيْتَلَهُ فَتَنِإِرَاحَفَ وَدَدُوسُ دَقْعَهُ أَذْبَحَ

Қандай улуғ, шарафли насаб шодасики, сиз унинг ичидә гўё бебаҳо дур кабисиз.

Шарҳ: Манашу икки байт “Қасидаи бурда” муаллифи Имом ал-Бусийрийнинг “Ҳамзийя” қасидасидан олинган.

﴿يَلِّا جَلِّ حَافِسٌ نَمْ يَلَاعِتُ لِلْأَرْهَابِ سَنْ نَمْ وَبِمِرْكَأْوَ

Бу насаб қандаям мукаррам насаб эканки, Аллоҳ таоло уларни жоҳилият айбларидан авайлаб пок сақлаган?!

﴿أَوْرَوْيَنْهُلِّا وَدْرَوْمِ يَفُهَدِرَأَوْيَقْأَرْعَلِّا نْيَزِلِّا دَرْوَا

Юқорида зикри ўтган тартибдаги насабни Зайниддин ал-Ироқий (раҳматуллохи алайх) ўзининг “Мавридул ҳаний” номли китобида (Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг) муборак насаблари тўғрисидаги саҳих ҳадислар ила келтирган.

﴿وَمْسِإِلَانْوَصَدَاجْمَالِءَابَاءِ دَمَحُمَلَةَمَأَرَكُلِإِلَطْفَاحِ

Аллоҳ таоло Мұхаммад алайҳиссаломнинг каромати юзасидан, қолаверса муборак номларига айб етмасин учун ул зотнинг ота-боболарини ҳифзига олди.

﴿وَمُأْوِيَبِأَلِّإِمَدَآنِمُهْرَاعُمْبَصُيْمَلَفَحَافِسِلَا أُوكَرَتِ

Бас, Аллоҳнинг ҳифзи билан улар сифаҳ (зино) га яқин йўламадилар. Шундай қилиб, ҳазрати Одамдан то онаси ва отасига қадар бўлган аждодларига зино ори етмади.

Шарҳ: Манашу байт Ҳофиз Ибн Носириддин Димашқийнинг қасидасидан олинган.

﴿يَهَبْلِأِمَهْرُغِرِيَرَأْسَأَيَفِرَّغُرِيَرَأْسَأَيَرَسُةَرَسِ

Росулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг аждодлари, ҳаммалари обрў-эътиборли бошлиқ ўтганлар. Ул зотнинг муборак пайғамбарлик нурлари боболарининг пешоналаридаги чизикларда намоён бўлиб, авлодма-авлод кўчиб юради.

هـلـلـاـدـبـعـوـنـبـأـوـبـلـطـمـلـاـدـبـعـنـيـبـجـيـفـهـرـدـبـرـدـبـوـ

(Туғилиш замони тобора яқинлашаркан) Ресулуллоҳнинг худди бадр кечасида ойдин кўринадиган ўн тўрт кунлик ойга ўхшаш нурлари боболари Абдул-мутоллиб ҳамда унинг ўғли Абдуллоҳларнинг пешоналарида (жило сочиб) равшан бўлди.

وـمـلـسـوـلـصـمـهـلـلـاـمـيـلـسـتـوـةـالـصـنـمـيـدـشـفـرـعـبـمـيـرـكـلـاـهـرـبـقـمـهـلـلـاـرـطـعـهـيـلـعـكـرـأـبـ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва-салламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ТҮРТИНЧИ АТР

ТУҒИЛИШ АРАФАСИДАГИ ҲОЛАТЛАР ВА МЎЪЖИЗАЛАР

هـآنـعـمـوـهـتـرـوـصـبـاـحـوـرـوـأـمـسـجـرـأـهـظـإـوـهـيـدـمـحـمـلـاـهـتـقـيـقـحـزـأـرـبـإـيـلـأـعـتـهـلـلـاـدـأـرـأـمـلـوـ

Аллоҳ таоло (охирги Пайғамбари) Мұхаммад соллаллоҳу алайҳи васалламга тегишли Ўз ҳақиқатини рўёбга чиқаришни ва у зотни жисм ва рухларини сурат (шакл) ва маъно (шамоил, сифатлари)да зоҳир қилишни ирода қилиб, Зуҳрийя қабиласига мансуб Оминани раҳмига нақл қилди.

هـافـطـصـمـلـآـمـأـنـوـكـتـنـأـبـبـيـرـقـلـاـآـهـصـخـوـ

Қорийб (ҳар бир бандага қон томиридан ҳам яқин), Мужийб (дую, илтижоларни ижобат этувчи) Аллоҳ таоло Омина онамизни Мустафо соллаллоҳу алайҳи васалламдек зотга она бўлишдек (мақомга) хослади.

ٰيٰتٰذلٰ وراؤنٰ أَلْ أَوْلَمَحْبَضَرَأَلْأَوْتَأَوْمَسَلَأَيْفَيْدُونَو

Осмонларда (Омина Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васал- ламнинг) зотий нурига ҳомиладор бўлганлиги нидо қилинди.

هَابَصِ مِنْ بُوبُولِ بَصَلُكَ اَبَصَو

Ёқимли, роҳатбахш (шарқдан эсадиган) сабо шамоли эсиб, ошиқлар хурсанд бўлди. Яъни: охир замон пайғамбариға ҳомиладор бўлганлик хабари ёқимли, роҳатбахш сабо шабодаси мисол ошиқларни ўз таровати ила ҳурсанд қилди

ٰيٰسُنْسَالَلُحَتَأَبَنَلَأَنَمَأَوْبَدَجَلُوْطَدَعَبُضَرَأَلْتَيِسُكَو

Узоқ давом этган қаҳатчиликдан замин ипакдек майин (гўзал) кийимларни кийди. Яъни: Пайғамбар соллаллоху алайҳи васаллам баракотидан ерлар ям-яшил ўт- ўланларга бурканди. Чунки дунёга башариятнинг саййиди меҳмон бўлиб келаётганди.

هَانَجِ يَنْجَلَلُرَجَشَلَا يَنْدَأُورَأَمَثَلَتَعَنْيَاوَ

Мевалар (етилиб) ғарқ пишди. Янги мева узиб (тановул қилув- чига) дарахтлар меваларини яқин қилди.

ٰيٰبَرَغَلَنْسَلَأَلْحَاصَفَبِشْيَرْقَلِهَبَادَلُكَهَلْمَحَبُتَقَطَنَو

Қурайш қабиласидаги ҳамма ҳайвонлар Пайғамбар соллаллоху алайҳи васалламга омиладор бўлинганлигини араб тилида равон сўзлади.

هَأْوَفَأَلْأَوْفُجُوْلَا يَلَعُمَانْصَأَلْأَوْرَسَأَلْأَتَرَخَو

Тахтлар, бут ва санамлар юз тубан ерга қулади.

﴿يَرَبُّ الْأَهْلَ وَبِرَاعَمٌ لَا شُوْحٌ وَتَرَشَّابٌ وَ

Машриқу мағрибда яшовчи ваҳший ҳайвонлар, сув ҳайвонлари бир-бирларига хурсандчилик изҳор қилдилар.

﴿يَمُحَسِّنُ الْمُرْسَلِينَ مُعَلِّمٌ لِتَسْتَحِلُّ وَ

Бутун олам шодлик (шароби)дан (тўлдирилган) сурур, шодонлик қадаҳини ичди.

﴿مَزَلَ الْضَّاءُ بِنْجَلٍ لِتَرْسُبَ وَ

Жинлар Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг дунёга келиш пайти яқинлашаётганлик хабарини беришди.

Шарҳ: Баъзи нусхаларда “бушширот” маълум феъли мозий шаклида келган.

﴿يَنَّا بِهِ رَلِتَبَرَ وَنَّا كِلِتَكُهْتَنَّا وَ

Коҳинлик барбод қилинди. Роҳиблар (бўлаётган ишлардан) хавф қила бошлидилар.

﴿اتَّهْنُسْحَالِحُيْفَ وَرْيَبَخِرْبُحُلُكَ وَرَبَخَبَجَهَلَ وَ

(Воқеаларни) чиройли ҳуснидан (ёқа тишлаб) лолу-хайрон қолишиб, ҳар бир олим, хабардор кишилар (бу оламшумул) хабарни тезда тарқатдилар.

﴿يَرَبُّ الْرَّيْحَ وَنَّيْمَلِأَغْلَى دَيْسَبِتْلَمَحَ دَقِكَنِإِأَلَلَيْقَفِمَآنَمَلَا يِفُهْمُأَتَيْتُأَوَ

﴿أَبْقُعُدَمْحُتَسُهَنَّأَلَأَدَمَحُمَهِيْتَعَصَوَأَذِإِهِيَمَسَوَ

Онаси (Омина)га тушида: “Сиз борлиқнинг энг яхисига ҳомиладор бўлдингиз. Уни дунёга келтирганингизда Муҳаммад деб номланг, чунки у зот алал оқибат мақталур”, -дейилди.

و م ل س و ل ص م ل ل ا م ي ل س ت و ئ ا ل ص ن م ي د ش ف ر ع ب م ي ر ك ل ا ئ ر ب ق م ل ل ا ر ط ع
ه ي ل ع ك ر ا ب

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

БЕШИНЧИ АТР

ҲОМИЛАДОРЛИК ВАҚТИ ВА ТАВАЛЛУДЛАРИ

ه ي و ر م ل ا ل ا و ق ا ل ا ر و ه ش م ي ل ع ن آ ر ه ش م ل س و ه ي ل ع ه ل ل ا ي ل ص ه ل م ح ن م م ت ۳۰۰
ن م ي د ع ي ن ب ه ل ا و ق ا ب ز ا ت ج ا د ق ن آ ک و ه ل ل ا د ب ع ه و ب ا ر و ن م ل ا ئ ن ي د م ل ا ب ي ف و ت
ه ي ر ا ج ن ل ئ ف ئ ا ط ل ا

Ривоят қилинган машҳур гапларга қараганда, ҳомилага икки ой тўлганда, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг оталари Абдуллоҳ Нажжор қабиласидаги Бани Адий (уруғидаги) тоғалари ҳузуридан қайтаётиб (йўлда) вафот этди.

أ و ك ش و م ق س ن و ن أ غ ي ا م ي ق س ر ه ش م ه ي ف ت ك م و

(Ўлимдан олдин) тоғалариникида бир ой касал бўлиб ётди. (Қариндошлари) уни касали ва шикоятларидан (хабар олиб) ёрдам бериб турдилар.

ن آ و ه ي ر م ق ر ه ش أ ئ ع س ت ح ج ا ر ل ا ي ل ع م ل س و ه ي ل ع ه ل ل ا ي ل ص ه ل م ح ن م م ت ۳۰۰
ه آ د ص ن ع ي ل ح ن ي ن ل ن ا م ز ل ل

Ҳомилага қамарий ой ҳисобида тўққиз ой тўлганда, замоннинг (туғилиши кутилаётган) зотга ташналиги кетаёзди.

ڦي سُدقٰلِ ڦري ضَحْلِ 1 نَمِ ڦي رَمَ وَ ڦي سَآ وَ ڦي لِ ڦمُ رَضَح

(Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг) муборак таваллуд кечасида Омина онамиз (хузурига) жаннат аёлларидан (бўлмиш) Осиё ва Марям розияллоҳу анҳумолар ҳозир бўлдилар.

هَوَنَسُ وَلْأَلَتَيَ اَرْوَنَ مَلَسَ وَهَيَلَعُ هَلَلَا يَلْصُهْ تَدَلَّوَفُ صَاحْمُلَا آهَدَحَأْوَ

(Омина онамизни) тўлғоқ тутиб, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг зиёси (бутун оламни) ёритиб юборган Нурни дунёга келтиридилар.

МАҲАЛЛИ ҚИЁМ

Баъзи бир кишилар Росууллого соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ўзлари тириклик чоғидаёқ сахобаларни туриб қарши олишларини кариҳ кўрар эдилар, дейишади. Баъзилар эса бу туришни у зотга эҳтиром ва муҳаббат деб тушунтирадилар. Келинг, масалани ҳал этишда ўз фикримизга эмас, ҳадислар ва уламоларнинг бу ҳақида билдирган фикрларига мурожаат қиласайлик. Аввало ҳадисларни ўрганайлик.

آيَهَهُوَالَّذِي أَنْزَلَكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ هُوَ أَكْبَرُ
هَيَلَعُ هَلَلَا يَلْصُهْ تَدَلَّوَفُ صَاحْمُلَا آهَدَحَأْوَ
آهَيَلِإِمَاقَ - مَلَسَ وَهَيَلَعُ هَلَلَا يَلْصُهْ تَدَلَّوَفُ صَاحْمُلَا آهَدَحَأْوَ
لَحَدَ آذِي - مَلَسَ وَهَيَلَعُ هَلَلَا يَلْصُهْ تَدَلَّوَفُ صَاحْمُلَا آهَدَحَأْوَ
يَذْمُرْتَلَا هَأَوَرْ "...آهَسَلْجَمَ يَفُهْ تَسَلْجَمَ أوْهَتَلَّبَقَفَ آهَسَلْجَمَ نَمَ تَمَاقَ
تَلَأَقَ آهَنَأَهَنَعُ هَلَلَا يَضَرَّهَشَئَاعَ نَيِنَمُؤْمَلِإِمَأْ نَعُ ظَفَلَوَ دُواَدَ وَبَأَوْ يَئَاسَنَلَأَوَ
مَلَسَ وَهَيَلَعُ هَلَلَا يَلْصُهْ تَدَلَّوَفُ صَاحْمُلَا آهَدَحَأْوَ آهَدَحَأْتَيَأَرَ آمَ
آهَلَّبَقَوَ آهَدَيَبَ دَحَأَفَ آهَيَلِإِمَاقَ هَيَلَعُ تَلَحَدَ آذِي تَنَأَكَ آهَهَجَوَ هَلَلَا مَرَكَهَمَطَافَ نَمَ
هَتَلَّبَقَفَ هَدَيَبَ تَدَحَأَفَ هَيَلِإِمَاقَ آهَيَلَعَ لَحَدَ آذِي نَأَكَ وَهَسَلْجَمَ يَفُهْ آهَسَلْجَمَ أوَ
آهَسَلْجَمَ يَفُهْ تَسَلْجَمَ آهَدَحَأْوَ.

Уммул мўъминийн Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

“Юриш-туришида, ҳайъатда, сиyrатда, кўринишда Фотима бинти Росууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламчалик Росууллоҳ- га ўхшаш кишини кўрмадим”.

“У Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг олдига қочон кирса ўринларидан туриб, ўпиб ўз жойига ўтказар эдилар. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам унинг олдига қочон кирсалар ўрнидан туриб, ўпиб, ўз жойига ўтказар эди...”, деди.

Термизий, Насаий ва Абу Довуд ривояти. Унинг лафзи:

Уммул мўъминийн Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

Ҳайъатда, сиyrатда, кўринишда Фотима каррамаллоҳу важҳаҳочалик Росууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга ўхшаш кишини кўрмадим. У Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг олдига қачон кирса ўринларидан туриб, қўлидан тутиб, ўпиб ўз жойига ўтказар эдилар. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳам унинг олдига қачон кирсалар ўрнидан туриб, қўлидан тутиб, ўпиб, ўз жойига ўтказар эди.

اَذِنَّاكَ مَسَوْهُ يَلْعُمْ لَلَّا يَلْصَمْ بِنَبْرَدْحُمْ نَعْ
تَأْقِثَ رَازْبُلْ اُلْجَرُورُ اَوْرُهَتْيَبْ لُحْدَيْ تَحْدَلْ اَنْمُقْ جَرْخُ

Муҳаммад ибн Ҳилолдан у отасидан ривоят қиласди:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам чиқиб то уйига кириб кетгунларича туриб турар эдик”, деди.

Баззор ривояти. Баззорнинг кишилари сиқа-ишончли кишилар.

يَبْنَلَارِ يَلِإِلَسْرَأِلْدَعَسِ مُكْحَلَعِ اُولَرَنِ اَمَلَةَ طَيِّرُقَلْهَنَّا اَرْدُحْلِ اِدِيَعَسِ يَبَأَ نَعْ
يَبْنَلَارِ يَلِإِلَسْرَأِلْدَعَسِ مُكْحَلَعِ اِلَاقَفَ رَمْقَ اِرَامَحِ يَلَعَ اَجَافَ - مَسَوْهُ يَلْصَمْ بِنَبْرَدْحُمْ نَعْ
لَّا لُوسَرِ يَلِإِدَعَقِ يَتَحَلَّجَفَ "مُكْرِيَخِ يَلِإِ اوْمُوقَ" - مَسَوْهُ يَلْصَمْ بِنَبْرَدْحُمْ نَعْ
دُوا دُوبَأَهَوْرَ مَسَوْهُ يَلْعَمْ لَلَّا يَلْصَمْ بِنَبْرَدْحُمْ نَعْ

Абу Саъийд ал-Худрий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Қурайза аҳллари Саъдининг ҳукмига тушганда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам унга одам юборди. Оқ эшакни миниб келди. Шунда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Саййидларингизга туринглар” ёки “Яхшиларингизга туринг- лар”, - дедилар. Келиб Росууллоҳнинг олдига ўтирди.

Абу Довуд ривояти.

Ҳадисда аҳли фазлларнинг иззат-икром қилиш ва келганларида туриб кутиб олишга далилdir бор. Қози Иёз бу наҳий қилинган туриш эмас. Ўтириши довомида қолганларни тик туришларини яхши қўрадиган кишилар учун туриш макруҳ деганлар.

Ҳадиси шариф Саъд ибн Муоз розияллоҳу анҳу ҳақида айтилган.

سَلَحَ وِرْمَاعُ نَبَا مَاقَفِ رِمَاعُ نَبَا وَرْيَبُ زَلَانْبَا يَلَعُ ٰهَيْوَاعُمَ جَنَّهَ : لَأَقِرْلَجَمِ يَبَأَ نَعَّهَلَالِ يَلَصَّهَلَالِ لُوسَرُتْعَمَسِ يَنِإِفُسَلْجَارِمَاعُ نَبَالُهَيْوَاعُمَ : لَأَقَفِرْيَبُزَلَانْبَا نَمُ دَدْغَقَمُ ٰوَبَتَيْلَفَ ٰمَآيِقُ لَأَجَّرَلَالُهَلَلُثَمَيِ نَأَّبَحَأَ نَمُ لُوقَيِ - مَلَسَوَهَيَلَعَ دُوَادُوبَأَهَأَورَ . رَانَلَا

Абу Мижлаз розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Муъовия Ибн Зубайр ва Ибн Омирнинг олдига чиқди. Ибн Омир ўрнидан турди. Ибн Зубайр ўтираверди. Муъовия Ибн Омирга: “Ўтири. Мен Росууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламниг:

“Ким кишиларни унга тик турмоқликларини яхши қўрса дўзахдаги жойига тайёрланаверсин”, деганларини эшитганман”, - деди.”

Абу Довуд ривояти.

رِمَاعُ نَبَا مَاقَفِرْيَبُزَلَانْبَا وَرْمَاعُ نَبَا يَفِ ٰهَتِيَبَ لَحَدَهَيْوَاعُمَ نَأَرَلَجَمِ يَبَأَ نَعَّهَلَالِ يَلَصَّهَلَالِ لُوسَرُتْعَمَسِ يَنِإِفُسَلْجَارِمَاعُ نَبَالُهَيْوَاعُمَ : لَأَقَفِرْيَبُزَلَانْبَا سَلَحَ رَانَلَا يَفِ ٰهَتِيَبَ ٰوَبَتَيْلَفَ ٰمَآيِقُ دَابَعَلَالُهَلَلُثَمَيِ نَأَهَسَسْ نَمُ لُوقَيِ مَلَسَوَهَيَلَعَ دُوَادُوبَأَهَأَورَ

Абу Мижлаз розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: “Муъовия бир уйга кирди. У ерда Ибн Зубайр ва Ибн Омирлар бор эди. Ибн Омир ўрнидан турди. Ибн Зубайр ўтираверди. Муъовия Ибн Омирга: Ўтири. Мен Росууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламниг: Кимни бандаларни унга тик турмоқликлари хурсанд қилса дўзахдаги уйга тайёрланаверсин”, деганларини эшитганман, деди.”

Абу Довуд ривояти.Юқорида Абу Мижлаз розияллоху анҳудан ривоят қилинган икки ҳадис маънода очик-ойдин эмас.“Сайидларингизга туринглар” ҳадисига ҳам тескари келмайди.Чунки бу ваъийдлар турилмаса мутакаббирлик қилувчи, ғазаби келиб, кариҳ кўрувчилар ва ўзи ўтириб олиб қолганларни туришларини яхши кўрадиганларга қаратилган.

ىَلَعْ كَوَثُمْ - مَسَوِّيَلَعْ لَلْ لِلْ لَوْسَرْ آنِيَلَعْ حَرَخْ - لَأَقَمَمْ أَيَبَ نَعْ هَوَرْ. أَصْعَبَ آهُضَعَ بُمْطَعْ يِمْجَاعْ لَأَمْ مُوقَتَ الْ يِلَإِ آنِمُقَفَ صَعْ جَاهْ

Абу Умома розияллоху анҳудан ривоят қилинади: “Бизга Росулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам ҳассаларига таяниб чиқдилар. Қаршилаб ўрнимиздан турдик. Шунда у зот: “Ажамлар баъзиси баъзисини улуғлаб турганидек турманглар”, дедилар”. Абу довуд, Ибн Можа ва Аҳмад ривояти.Бу ҳадиси шариф заиф, ҳужжатга ярамайди.Унда Абу Марзуқ ва Абу Ғолиб ҳужжатга ярамайди.Фатҳ”да Ибн Ҳажар Табарийдан нақл қилиб: “Санадида изтироб ва танилмаган кишилар бор”, деган.

هَوَرْ كَلَذْ مَتَهَارَكْ نَمَ نُومَلْعَيِ مَلْ وَأَرَكْ نَمَ نُوكَ وَمَسَوِّيَلَعْ دَمْحَاءِ وَيِذْمَرَتْلَأَوْ بَدَأْلَرِي فِيرَخْ لَالْ

Анас розияллоху анҳудан ривоят қилинади:“Уларга Набий соллаллоху алайҳи васалламдан кўра маҳбуб шахс йўқ эди. У зотни кўрганларида ўшани кариҳ қўришини билганликлари учун турмас эдилар”. Бухорий “Адаб”да, Термизий, Аҳмадлар ривоят қилганлар. Бу ҳадиси шариф Набий соллаллоху алайҳи васалламнинг ўта товозели эканлигига ёки арабларнинг одоб мақомида ошиқча такаллуфни кариҳ қўришларига оидdir. Уламоларимиз эса: Шайх Аҳмад ибн Қудома ал-Мақдисий:“Уламолар ота-она, одил имом, фозил кишилар учун туриш мустаҳаб санайдилар. Бу фозил кишилар орасида шиорга айланиб қолган. Бир инсон туришга ҳақли кишиларга турмай, инсонларнинг: “Улар шаънини паст санаб, (одобда) ноқислик қилди”,-деган нисбат беришларидан омон бўлмайди. Натижада анашу адоватга сабаб бўлади”. Аҳли фазллар учун туриш мустаҳаб.У ҳақида ҳадислар ворид бўлган. Наҳий борасида сарих, саҳих нарса йўқ. Ота, ҳоким каби аҳли фазллар учун туриш мустаҳаб ҳисобланади.Чунки буларга ихтиром кўрсатиш шаръян ва

одоб юзасидан матлубдир.

Шайх Важихуддин Абулмаъалий “Ҳидоя”нинг шарҳида: “Уламо ва аҳли шарафларни туриш ила икром қилиш мустаҳаб суннат (одат)дир.”,-деган.

Қолюбий: “Бойлик учун эмас, олим, мусолих (ислоҳ қилувчи), дўст ва шарафли кишилар учун туриш суннат ҳисобланади. Баъзилар ҳозирги замонда уни вожиблиги ҳақида баҳс қилганлар. Чунки уни тарқ этмоқ сила (раҳм)ни узиш ҳисобланади.

Байҳақий: “Ансорлар Саъд розияллоҳу анҳуга, Толҳа розияллоҳу анҳу Каъб розияллоҳу анҳуга турғанлариdek яхшилик ва икром маъносидаги туриш жоиз. Туришларига ўзини ҳақли деб эътиқод қилиб, турмасалар ғазаби келиб, маломат тошини отиб, шикоят қиладиган кишига (туриш) лозим эмас”.

Имом Ғаззолий раҳматуллоҳи алайҳ: “Улуғлаш тариқасида туриш макруҳ. Ҳурмат тариқасида туриш макруҳ саналмайди деганлар”.

Қуртубий роҳматуллоҳи алайҳ: “Ўзи ўтириб, бошқалар турмаса ғазаби келадиганларга туриш макруҳ деган”.

Мулла Али Қорий раҳматуллоҳи алайҳ Шифога битган шарҳида Тилимсанийдан нақл қилиб айтади: “Тилимсаний раҳматуллоҳи алайҳ айтади: “Туриш тўрт хил бўлади:

1. Ман қилинган туриш. Ўзи учун турмоқликларини яхши кўрадиган киши учун туриш.
2. Макруҳ туриш. Ўзи учун турмоқликларини ёмон кўрадиган киши учун туриш.
3. Жоиз туриш. Тавозели олим учун туриш.
4. Чиройли саналган туриш. Сафардан келган одам учун туриш.

Хулоса: Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳаётлик чоғида ҳам вафотидан сўнг ҳам бирдек эҳтиром қилиш вожиб. Жумхур уламолар аҳли фазл ва олим кишиларга туриш мустаҳаб эканлигига иттифоқ қилганлар. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг аҳли фазл ва олимларга муаллим эканлигини эътиборга олсак, туриш жоиз ҳисобланади. Мавлид қилиш бидъати ҳасана бўлганидан кейин ихтилоф чиқармаслик керак. Ихтилоф чиқариб яна қалбларимиз ихтилофли бўлиб

қолмасин!!!

Касаллиги, қарилеги ёки туришни истамаганларни маломат қилиб жанжал чиқармаслик лозим ва лобуд.

Баъзи бир жоҳил кишиларни маҳалли қиём пайтида Росулуллоҳнинг руҳлари ҳозир бўлади деган фикрлари ҳеч қандай илмий асосга эга эмас!

وَمَرْحُبٌ يَلْكُنْ مَسْمُونٌ سَرَفْسَانٌ عَنْ دَلْيَلٍ كَمْصُمْ يَقْرِئُ لَكَ عَزْلَةً

Қуёш каби порлаган юзингиз нақадар гўзал ! Ундан ўша қоронғу кеча ёришиб кетди.

Шарҳ: “Ва муҳаййан” дан то “ҳаққол ҳанаау” деган байтлари машҳур шоир Имом Бусийрий раҳматуллоҳи алайҳнинг “Ҳамзийя” қасидасидан олинган. Буни билиш мушкил эмас. Сабаби Барзанжий раҳматуллоҳи алайҳнинг қасидасидаги байтлар ҳои ҳавваз ила ниҳояланади.

“Ва муҳаййан” роф билан ўқилади.31- саҳифадаги “Насабун” билан бошлинувчи байтлари ичидаги “Ҳаббаза” ни фоили “иқдун”га атф бўлади. Шунда маъно: Нақадар гўзал сизнинг қуёш каби порлаган юзингиз! Ундан ўша кеча кўзларни қамаштирувчи нур барқ урди.

Одатда инсоннинг чиройини намоён қиладиган аъзо юз ҳисобланади. Бу ерда мусанниф раҳматуллоҳи алайҳ “зикри жуз, иродатул кулл” - бўлакни зикр қилиб, бутунни ирова қилиш қоидасини ишлатмоқда. Шунга биноан, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ўзлари нақадар гўзал, мукаррам-деганидир.

وَمَوْرِي بُرُوسٌ نَّيْدَلَنَاكٌ يَدَلْمَلٌ إِذْرَأْوَمْوَيْبُ

(Яна) ўша таваллуд кечаси дини Исломга ҳурсандчилик, шоду-ҳуррамлик зиёда бўлди.

وَبَحْضَوْبٌ لَّا نَبَهُ مَرَاحَفٌ تَّلَانَتٌ مَّلَأَنَّبَهُ وَبَهْضَوْبٌ لَّا سَنَلٌ

Ваҳбнинг қизи (Омина) Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васал- ламни дунё келтирган куни дунё аёллари етмаган фахр-ифтихорга етди.

﴿إِنَّمَا لَهُ قُوَّةٌ فِي أَبَدٍ وَقُوَّةٌ تَلْمِحُ الْأَعْلَمَ﴾

Қавмиға олдин покдомон Марям дунёга келтирған (Исо алайхис- салом, балки олдин үтган пайғамбар алайхимуссаломлар)дан күра афзал зотни дунёга келтирди.

﴿إِنَّمَا لَهُ قُوَّةٌ فِي أَبَدٍ وَقُوَّةٌ تَلْمِحُ الْأَعْلَمَ﴾

Бу туғилиш куни қуфр қисматига (битилған) катта ғам ва тузал- мас вабо әди.

﴿إِنَّمَا لَهُ قُوَّةٌ فِي أَبَدٍ وَقُوَّةٌ تَلْمِحُ الْأَعْلَمَ﴾

Хотифдан Мустафо туғилиб, фараҳ қарор топғанлиги хушхабари бириңкетин янграрди.

﴿إِنَّمَا لَهُ قُوَّةٌ فِي أَبَدٍ وَقُوَّةٌ تَلْمِحُ الْأَعْلَمَ﴾

Ай абырғын - әнни дәмдән ат-ғарш төңж*عَاطِمْ لِأَرْمَلِيْبَتْئِجَ - әнни фұтқын-бәмдән ат-ғарш төңж*عَاطِمْ لِأَرْمَلِيْبَتْئِجَ

Бизга “Санийятул вадоъ” водисидан бадр ойи (каби Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам) келдилар. Модомики Аллоҳға чақиравчи чақирап экан, бизларга шукр қилиш лозим бў- лади. Эй бизларга (пайғамбар этиб) юборилған зот! Итоат қилина- диган ишни келтирдингиз. Мадинаға ҳуш келдингиз, эй, чақиравчи- ларнинг яхиси!

Баъзи кишилар “Ва муҳаййан” нинг ўрнига “Толаъал бадру”ни ўқий- дилар.

﴿إِنَّمَا لَهُ قُوَّةٌ فِي أَبَدٍ وَقُوَّةٌ تَلْمِحُ الْأَعْلَمَ﴾

Буни билинг! Чуқур тафаккур ва ривоят соҳиблари бўлган уламолар мавлиди (туғилиши) шарифлари зикр қилинганида, туриб қўйишни чиройли санадилар. Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламга ҳурмат-

Эҳтироми юксак чўққида бўлган кишига Тубо бўлсин!? (Туриш тўғрисидаги гаплар юқорида ўтди.)

كَرَابَ وْ مَلَسَ وَ لَصَ مُهَلَّلَ مِيلَسَتَوَةَ الْبَقَ مُهَلَّلَ رَطَعَ
يَلَعَهُ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ОЛТИНЧИАТР

ТУҒИЛИШ

ءَامِّسْلَا يَلِإِ سَأْرَاعَفَ أَرْضَرَأْلَا يَلَعَهُ يَدِيْ أَعْضَأْوَ مَلَسَ وَ يَلَعُهُ لَلَّا يَلَصَ زَرَبَ وَ
رَئَاسَ يَلَعَهُ وَرَدَقَ وَغَفَرَ يَلِإِ اَرِيشُمَ وَهَدَوْسَ يَلِإِ غَفَرَلَا كَلَذِبَ اِيمُومَ ٰيَلَعُلَا
ٰيَرَبُلَا

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам икки қўлинни ерга, бошларини эса чексиз осмонга қаратганча гўё мартабаси олий, борлиқдаги бошқа (кимсалар(дан қадри баланд бўлишига ишора қилгандай (сажда қилган ҳолида) дунёга келдилар.

هَوَيَاجَسَ وَهُعَابَ طَنْسَحَ يَذْلَأِ بَحْلَأِ هَنَأَوْ

У зот (ҳамманинг наздида) табиати, хулқ-атвори чиройли, маҳбуб (севикли) эдилар.

هَيَنَبْلَأِ كَيْتَأَوْبَ فُوْطَيَ وَهَوَبَ لَطْمَلَأَدَبَعُهُمُ تَعَدَوْ

Онаси Абдулмуттобиба (одам жүнатиб) чақиртирди. Абдулмут -толиб эса Каъбани тавоғ қиласы.

هَأْنُمْ رُوْسِلِنَمَعَلَبَ وَهِيَلِإِرَطَنَ وَاعْرَسُمَلَبْقَأْف

(Хушхабарни эшитгач) шошилиб келдида, набирасига назар сол-ди. Шодликдан боши күкка етди.

هَيَّنِلِإِصْوُلُخَبَ اُعْدَى مَاقَ وَأَعْلَمَلَبْعَكْلَهَلْخَدَأَ وَ

Набирасини Каъбай Муаззама (ичига)га олиб кириб, хулуси нийятлар ила дуои хайлар қилди.

هَأْطَعَأَ وَهِيَلَعَ وَبَنَمَ يَلَعَ يَلَأَعَتَهَلَلِإِرْكَشَيَ وَ

Яратганга берган неъматларига шукроналар айтди.

هَيَهَلِإِلْهَرْدَقْلَهَدَيِبَرْسِلِإِعْوَطْقَمَهَأْنُوْتَحَمَهَفَيِطَنَهَمَلَسَهَهِيَلَعَهَلَلِإِلْصَدَلُهَ وَهَأْنِيَعَهَلَعَكَبَهَلُوكَبَهَأْنِيَهَدَهَأَبَيَط

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам пок, хатна қилинганды, илоҳий қудрат қўли билан киндиги кесилган ҳолда туғилдилар. Икки кўзлари иноят сурмаси ила сурмаланиб, ёғ суртилган, ҳушбўй ҳолда (дунёга келдилар)

هَأْوَثَمَهَرَكَأَ وَادَمَحُمُّمَسَهَمَعَطَأَ وَمَلَهَأَ وَهَيَوَسِلِإِيَلَعَبَسَهَدَجُهَنَتَخَلِيَقَوَ

Ривоятларда “бобоси роппа-роса етти кунлик бўлгандан сўнг хатна қилиб, валима (суннат) тўйи қилиб, (элга дастурхон ёзиб) таомлар улашиб, (чақалоқقا) Муҳаммад деб исм қўйди ва жойини яхшилаб берди”, - дейилган.

Шарҳ: Еттинчи куни чақалоқ номидан қурбонлик сўйиб, хатна қилиб, катта зиёфат беради. Баъзилар Пайғамбаримизни хатна қилинганды туғилганлар, деб айтишган. Аммо имом Захабий: “Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам етти кунлик бўлгандаридаги боболари Абдулмуттобиб

хатна қилган, Мұхаммад деб исм қўйган ва қурбонлик сўйиб зиёфат берган”, деган ривоят” ҳатна қилинган ҳолда туғилган”, деган ривоятдан кучлироқ”, деган. Шунга биноан, мусанниф раҳматуллоҳи алайҳнинг иккинчи гаплари қувватлидир.

Юқоридаги саҳифада Омина онамиз ҳомиладорлик пайтларида, туғилажак фарзандини “Мұхаммад”,-деб номланиши айтилган Шунингдек, Абдулмутоллиб ҳам тушида ўз сулбидан одатдагидан бошқа улуғ мақомга сазовор бўладиган фарзанд туғилишига ишорат этувчи ҳолатни кўрган экан. Икки тушнинг таъсирида ва келиннинг гапига биноан, Абдулмуттолиб набирасини “Мұхаммад” деб номлаган. Тарихчиларнинг такидлашларича, ўша вақтгача арабларнинг ичидаги фақат уч кишига Мұхаммад исми қўйилган экан. Бир гуруҳ кишилар бир подшоҳнинг хузурида бўлишибди. У аввалги китоблардан хабардор экан. Подшоҳ сухбат давомида Ҳижоз томондан Мұхаммад номли пайғамбар чиқишининг хабарини айтибди. Мөхмонлар ичидан уч ки- шининг хотинлари ҳомиладор экан. Учовлари ҳам хотиним ўғил туғса, исмини Мұхаммад қўяман, деб ният қилишди. Уларнинг хотинлари ўғил туғибди. Фарзандларини яхши ният билан Мұхаммад деб номлабдилар. Улар қуйидаги кишилар экан: Мұхаммад ибн Сулаймон ибн Мужошеъ, Мұхаммад ибн Аҳижжа ал-Жаллоҳ ва Мұхаммад ибн Ҳимрон ибн Робиъалар. (“Ҳадис ва ҳаёт” 19-жуз, 64-бет;)

وْ مَلَسَ وَ لَصٌ مُّلَلًا مِيَلْسَنَتَ وَ أَلْصَنْمُلَلًا رَطْعَهْ يَلْعَهْ كَرَابَهْ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ЕТТИНЧИ АТР

ТАВАЛЛУД ПАЙТИДАГИ ҒАРОЙИБОТЛАР

ةَرَهْظَوْ دَنْعَ وَ دَالَوْ تَدَالَ وَ هَتَدَالَ وَ لَعْهَ مُلَلَسَ وَ لَصٌ مِيَلْسَنَتَ وَ أَلْصَنْمُلَلًا رَطْعَهْ يَلْعَهْ كَرَابَهْ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам таваллуд пайт- ларида ғайбий (ғайбга оид) ғаройиб, ғайриоддий (ҳодисалар) бўлди.

۽اَبَتْجُمَ وَ يَلْأَعَتِ لِلْأَرْتُخْمُ نَأَبَ اَمَالْعَإِ وَ تُوبُنَلَ اَصَاهُ

Мақсад нубувватга тайёрлаш, (туғилажак фарзанд) Аллоҳнинг ихтиёр қилиб, танлаб олган (охирги Пайғамбари) эканлигини билдириб, эълон қилиб қўйиш (эди).

۽يَنْ اَطْيَّشْ لِسُوفْنَلِ اُوَدَ وَ ۽دَرْ وَ اَظْفَحُ اَمَسْ لِتَذْيَرَفْ

Осмон муҳофазани оширди.(Кофир) жинлар, шайтоний нафс эгалари осмондан қувиб, ҳайдаб туширилди.

۽اَقْرَمْ لَاحِ يَفِيْحَرْ لُكْتَارِيَّنَلِ اَمْوَجْنَلِ تَمَاجَرَوْ

Тушиш пайтида ўтли юлдуз парчалари билан тошбўрон қилинди.

۽يَرْهُزْ لِ اَمْجَنْ نَأَلِ مَلَسَ وَ هَيَلَ اِتَّلَادَتْ وَ

Нурли юлдузларнинг бари Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга яқин бўлди.

۽اَبُرَ وَ مَرْحُلِ اَدَاءِ وَ اَوْرُونَبْ تَرَانَتْسَآوْ

Нури билан Ҳарами шарифни пасту-баландликларини ёритди.

Шарҳ: Ибн Диҳя юлдузларнинг яқин бўлиши, туғилишни кечасида бўлишини тақозо қиласди. Шунинг учун гап заифдир. Заркаший эса буни далил қилиш түғри эмас. Нубувват замони хориқи одатга лойикдир. Кундузи ҳам юлдузларнинг тушиши мумкин.

۽يَرَصْ يَقْلِ اَمْأَشْ لِ اَرْوُصْ قُوَلْ تَءَاضَ اَرْوُنَ مَلَسَ وَ هَيَلَ اِصْعَمَ جَرَحَوْ

Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламдан нур таралиб, (Шомдаги) Қайсар қасрларини ёритди.

۰۱۴۳۷ کم حاطب نم آرف

(Хатто) Макканинг пастлик жойларидаги кишилар ҳам ўз уй-жойини кўрдилар.

۰۱۴۳۸ وَكُمْسَنْ أَوْرَشْ وُنْأَعْفَرِ يَدْلِيٌّ وَرْسَنْ كُلْنَيْ أَدْمَلِابْ نَأْوِي إِلْعَدْصَنْ أَوْ

Анушарвон баланд, мустаҳкам, пишиқ қилиб қурдирган (Ироқдаги) Кисро ҳукмдорлик қилаётган Модоин (шахри)даги айвонлар вайрон бўлди.

۰۱۴۳۹ يُولُغْلِيٰ وَتَافْرُشْ نَمْ رْشَعْ وَعَبْرَأَ طَقَسَ وَ

(Ўша кеча қаттиқ зилзила бўлиб) ўн тўртта (баъзи ривоятларда ўн иккита) юқори равоқи қулаб тушди.

۰۱۴۴۰ بَاصَأَمْلِيَّ وَهَلْيَرْسَنْ كَوْلِيٰ رِسَنْ كَوْ

Содир бўлаётган нарсалар даҳшатидан Кисрони тахти синди- рилди.

۰۱۴۴۱ قَارْشِيٰ وَرْيَنْمَلِيٰ وَرْدَبْ عَوْلُطَلْ يَسِرَافْلِيٰ كَلَامَلِابْ دُوبْعَمْلِابْ نَأْرِيَنْلِا تَدْمَحَ وَحُمَّيْلِيٰ

Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламнинг муборак юзларининг нури мунаввар (тўлин) бадр (оий каби) толеъсидан (шуласидан) Форс мамлакатидаги ибодат қилинадиган (юз йиллардан бери ўчмай келаётган) ўтлар ўчиб қолди.

۰۱۴۴۲ مَجَعْلِيٰ دَالْبَلِيٰ نَمْ مُقَابَلَةً وَنَأَدَمَهَنْيَابْ تَضَاعَ

Сава кўлини суви кетиб қолди. У Ҳамазон (Хурросондаги шаҳар) ва Қум (Рой) шаҳарлари орасида жойлашганди.

Шарҳ: Кўл у жойга яқин бўлгани учун Соваҳ кўли деб ном олган.

۱۰۰ فَجَ وَ فَكٌ ذِي تَسْهِلٍ أَوْ جَ وَ مُ وَمُ كَ وَ عَيْ بَ أَنَّ يَرْجُجَ ثَلِيلٍ

Кўл қуриб қолди. Сабаби, ўша сувларнинг булоқлари селли мавжлар томчиларидан тўхтаганди.

۱۰۱ عَقْنَيْ ءَامُ لْبَقَ أَهُبٌ مَلِئَةً رَبَّوِةً مَلِئَةً وَمَسٌ يَدَأُو ضَافَ وَ مَلِئَةً لِلْءَامَّةِ

(Шомдаги) Самова водийсидаги (анҳор,кўлларда) сувлар тўлиб тошди. У олдин ташна одамнинг томоғини ҳўллагани (атига) бир томчи сув топилмайдиган қуруқ, қақраб ётган чўл эди.

۱۰۲ دَلَبْلَأَوْ كَمْلَأَ صَارَعَلَابَ فَوْرَعَمْلَأَ عَضْوَمْلَابَ مَلَسَ وَ هِلَعُهُ دَلَبَ وَمَنَ الَّكَ وَ هَالَخَ يَلْتَحُيَ الْوُرَجَشُ دَصْعُيَ الِّيَلِلَأَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам Маккадаги дарахтлари синдирилмайдиган, яшнаб турган ўсимликлари узилмай- диган, (ундай ишлар) ҳаром қилинган машҳур Иросда туғил дилар.

۱۰۳ ٤َمَلْعُلَلِلَأَوْقَأَ يَلَعَ أَهُمْوَيِ يِفَ وَأَهْرَهَشِ يِفَ وَهَتَدَالِوَمَأَعِ يِفَ فَلْتَخُأَوْ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг туғилган йиллари, ойлари ва куни борасида сийрат уламолари томонидан турли сўзлар айтилган.

۱۰۴ نَمِ لَّوْلَأَعْنِمَ رَهَشِ رْشَعَ يِنَاثِنِيْنِ بَرْجَفَ لَيَبُقَ أَهَنَأُ حَجَّارَلَأَوْ هَامَحَ وَمَحَلَلَأَنَعَ يَلَاعَتُهُ دَلَلِلِيَدَصَ يَلِلَأَ

Энг ишончли сўз, Аллоҳ таоло Ҳарами шарифни (Абраҳадан) ўз ҳифзу- химоясига олган Фил йили, робиъул аввалнинг ўн иккинчи душанба куни

субхдан кейин (дәйилган).

وْ مَلَسَ وَ لَصَ مُهَلَّا مِيْلُسَتَ وَ الْمُهَلَّا فَرَعَبَ مِيْرَكْلَا مُرَبَّقَ تَحْضَرَ كَرَابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

САКИЗИНЧИ АТР

ЭМИЗИЛИШ

أَمْ أَيْمُونْ تَعْضِرَأَوْ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни бир неча кун ўз онаси эмизди.

وَالْيَمَ دَنْعُ تَفَآوَ نِيْحَ بَهَلُ يَتْلَا آهَقَتْعُ يَتْلَا يَمَلْسَأَلْأَهَبَيُوتُ تَعْضِرَأَمُثْ هَارْشُبُبُ مَالَّسَلَأَوْ الْصَّلَهَيَلَعَ

Сўнг(жиянлик бўлганлик) ҳушхабари етказилганда, (хурсанд бўлганидан) озод қилиб юборган Асламийя қабиласидан Сувайба эмизди.

يَفَحَ وَبَيَهَ وَمَلَسَ يَبَأَوْ حُورَسَمَأَوْنَبَعَمُ تَعْضِرَأَفَ

Сувайба меҳр-мурувват қўрсатиб, мамнун ҳолда Пайғамба- римиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ўғли Масруҳ ҳамда Абу Салама билан бирга эмизди.

هَارْسَنِيَّدَلَرَهَرْصُنَ يَفَدَمْحَ يَدَلَرَهَرْمَحَ لَبَقَ تَعْضِرَأَوْ

Сувайба Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг (эмизишдан) олдин дини (Исломга) ёрдам қўрсатишда амаллари мақталган Ҳамза розияллоҳу анҳуни (ҳам) эмизганди.

ةٌيَرَحْ آءِبَ يَهِ وَسَكَ وَلَصَبَ نِيَدَمَلَ اَنَمَ آهِيَلِ إِثَعَبَيَ مَلَسَ وَهِيَلَعُ هَلَلَا يَلَصَ وَ

Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васаллам унга Мадинадан ҳадялар, кийим-кечаклар юбориб турар әдилар. Сувайба бу эҳти- ромларига лойик әди.

هَارَأَوَّهِيَرَضِلَرَنُونَمَلَأُدَئَرَ آهَلَكُّيَهَدَرَوَانَأَيَلَإِ

Бу ҳол ўлим әлчиси унинг жуссасини қамраб олиб, қабрга киргизгунча давом этди.

هَذَنَمُنْبَا فَالْخَلَاتْ بَثْ تَمَلْسَأَلِيَقَ وَهِيَلَهَاجَلَأَهَئَفَلَا آهَمَوَقَنِيدَ يَلَعَلِيَقَهَأَلَكَحَوَ

(Сувайба) жоҳилият жамоаси қавмининг динида ўтганлиги айтилган. (Бошқа ривоятларда эса) мусулмон бўлганлиги айтилган. Ибн Мандаҳ хилофни (батафсил) ҳикоя қилинганлиги собит бўлган.

هَيَدْعَسَلَأُتَفَلْهُ آهَمَيَلَحُهَآتَفَلْهُهَآتَعَضَرَأُمُثَ

Сўнгра Саъдийя қабиласидаги навқирон Ҳалима эмизди.

هَآبَآوَهُرَقَفِلَ آهَيِدَثَمَوَقَلَنَمُلُكَهَدَقَنَأَلَوَ

Қабилаларнинг ҳаммаси Ҳалимани камбағаллигидан унинг кўкрак (сут)ини рад қилдилар.

هَيَشَعَلَلَبَقِلَهَمَلَهَعَبَصَحَافَ

Уларнинг уйига ана шу куннинг ўзидаёқ) кеч кирмасдан илгари яшаш (қийинчиликдан халос бўлиб) баракалар кирди.

هَأَخَرَآلِلَنَبَلَهَمُنَيِّلَهَأَيِدَثَرَدَهَأَمُهَنَمُنَيِّلَهَأَيِدَثَرَدَهَأَلَوَ

Ҳалиманинг кўкрагидан (Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни эмизганлиги баракасидан) унинг кўкраги дур каби оппоқ сутга тўлиб (оқди), ўнг кўкрагини Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам, чапини (эса) икки акалари эмарди.

ٰيَنْغِرْقَفْلَأَوْلَأَزْهَلَدَعَبْصَأَوْ

Оч-наҳорлик, камбағалликдан кейин бой бўлиб кетдилар.

ٰيَشَلَأَوْأَهْيَدَلُفِرَّاشَلَتَنَمَسَوْ

Уларнинг туяси ва қўйлари семирди.

ٰيَنَرَوْمَلْمُلْكَأَوْبَنَجْنَعَبَأَجْنَأَوْ

(Хонадонидан эса) бало ва мусибатлар узоқ бўлди (ариди).

ٰشَوَوِيَنْهَلَاٰوِشْيَعَدْرُبُدْعَسَلَزَرَطَوْ

Бахт-саодат Ҳалиманинг либосини лаззат (ва барака) нақшлари билан безади.

كُرَابَ وْمَلَسَوْلَصَمُهَلَلَمِيَلَسَنَتَوْهَالَصَمُهَلَلَرَطَعَهَيَلَعَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ТҮҚҚИЗИНЧИАТР

УЛҒАЙИШ ДАВРИ ВА КЎКРАК ЁРИЛИШ ҲОДИСАСИ

ٰيْنَّا بِرَبِّهِ شَلَّا يَفِي بِصَلَّا بَأْبَشْ مُوَيْلَا يَفِي بِشَيْنَّا وَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам Раббоний ёрдам (иноят) ила бир кунда бир ойлик улғаяр эдилар.

رُؤْهُشَلَانَمْغَسَتْ يَفِتَّيَوْقَ وَسْمَخْ يَفِي شَمَوِيْثَالَثْ يَفِي هَمَدَقْ يَلَعَمَاقَفْ هَأْوَقْ قَطْنَلَحِي صَفَبْ

Натижада уч ойлик бўлганларида той туриб, беш ойлик бўлганларида юра бошладилар. Тўққиз ойлик бўлганларида эса фасих нутқда (равон сўзлай) бошладилар.

ٰيَوْمَ دَقَلَعُونَمْ جَرَحْ أَوْ زَيَّدَلَفِي رَشَلَأَرَدَصْ نَاكَلَمْلَأَقَشَ وَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам Ҳалиманинг ҳузурида эканлигида икки фаришта муборак кўкракларини ёриб, ундан (шайтоннинг насибаси) қора қонни олиб ташладилар.

هَالَسَغْلَلَابَ وَنَاطِيَّشَلَأَطْحُونَمَالَأَرَأَ وَ

Шайтоннинг насибасини олиб қор билан ювдилар.

ٰيَرِيَحْلَلَأَمُورَتَمْأَنَرَزَوَ وَ ٰيَمَتَخَّشُوبَنَلَرَمَتَأَخَبَ وُهَاطِلَخَمُثْ ٰيَنَّا مَيِإِيَنَّا عَمَوَهَمْكَحْلَأَلَمَ وَ

Қалбини ҳикмат, иймон маъноларига тўлдириб, маънавий ип билан тикиб қўйдилар. Ва уни хотами нубувват билан муҳрладилар.

ٰيَرِيَحْلَلَأَمُورَتَمْأَنَرَزَوَ وَ

Фаришта уни вазнлагандаги энг яхши умматнинг мингтасидан оғир келди.

هَأَبَصَلَأَحَنَمَرَفَأَصَوَأَلَلَمْلَكَأَيَلَعَمَلَسَوَهَيَلَعُهَلَلَا يَلَصَأَشَنَ وَ

Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васаллам комил сифатлар билан (тарбияланиб) ўсдилар.

ھاشھت شداح بآصُم بَبآصُم يَلِإْ تَرْمُث

(Кўкрак ёрилиш ҳодисасидан кейин яна) бир ҳодиса рўй беришидан хавфсираб, у зотдан ажралишни истамасада, ўз онасига қайтариб берди.

رَفَأَوْلَا وَئَابَحْ نَم ۝اَبَحَفْ ۝يَضْرَلَا ۝دِيٰسَلَا ۝جِدَحْ ۝يَلَعْ ۝تَدِفَوْ وَ ۝اَيَحْ بَ

Розия (ҳамма рози бўлган) Сайида Хадижә онамиз (ҳаёт) кунларининг бирида Ҳалима Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васаллам олдиларига келганида, ёмғир каби (фойдали) жуда кўп ҳадялар инъом этдилар.

۝يَحَرَأْلِإِ تَدَحْ ۝وَيَلِإِ مَأْقَفِنْيَنْحَمْ وَ ۝يَلَعْ ۝تَمَدَقَ وَ

Хунайн кунида келганларида эса хурсанд бўлиб, ўринларидан туриб турдилар.

۝ادَنَ وَ ۝رَبَ طَاسَبَ فِي رِشْلَهَى اَدَرْ نَم ۝اَلَطَسَبَ وَ

Муборак чакмонларини яхшилик гиламидек тўшаб, иззат- икром қилдилар

۝يَرْذَلَأَوَنِيَنْبُلَأَوَ ۝وَجْوَزَعَمْ ۝تَمَلْسَأَوَ حِيَحَّصَلَأَوَ

Саҳих (гап)га биноан, Ҳалима, эри (Ҳорис ибн Абдул Уззо, лақаби Абу Кабша), болалари ва зурриётлари мусулмон бўлганликлари (айтилган).

۝اُرْلَإِ تَأْقِثْ نَمْ عَمَّاجَةَ بَحَّصَلَإِ يَفْ آمُهَدَعَ دَقَ وَ

Ишончли ҳадис ровийларидан бир қанчалари иккисини саҳоба- лардан ҳисоблаганлар.

و م ل س و ل ص م ه ل ل ا م ي ل س ت و ة ال ص ن م ي د ش ف ر ع ب م ي ر ك ل ا ر ب ق م ه ل ل ا ر ط ع
ه ي ل ع ك ر ا ب

Эй Аллоҳим?! Үзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н И Н Ч И А Т Р

ТҮРТ, ЙИГИРМА ТҮРТ ЁШ ОРАЛИГИДАГИ МУҲИМ ВОҚЕАЛАР

ةَنِيَّدْمُلَا يَلِإِ هُمْأَهْبٌ تَجَرَّخَ نْيَنْسَعَ بَرَأَ مَلَسَوْهْيَلَعُ لَمَلَوْهْيَوْبَنَلَا

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам тўрт ёшга етганларида онаси (кейинчалик ҳижрат қилиб ,иккинчи ватанларига айланган) Мадинаи Мунавварага олиб борди.

Шарҳ: Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам тўрт ёшга етганларида онаси вафот қилди. Сийрат китобларида бу борада турли хил ривоятлар келтирилган. Олти ёшга тўлганда дейилган ривоят энг сахихи ҳисобланади.

هَافَوْلَنْوُحَجْلَبْعَشَبْوَأَءَوْبَأَلْبَابْأَهْتَفَأَوْفْتَدَاعَمُث

Қайтаётиб (Омина) Абво ёки Жаҳунда тоғлиқ жой атрофида вафот қилди.

نَمْ دُعَبُ مَالَسَلَأَوْهَالَصَلَأَهْيَلَعَأَهْجَوَزَ يَتَّلَأَهْيَشَبَحْلَأَنَمْيَأَمْأُهْتَنَضَاحْهُتَلَمَحَوْ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга қараш хизматини кейинчалик мавлоси (озод қилган қули) Зайд ибн Ҳорисага турмушга берган (асли) Ҳабашистонлик Умму Айман (исми Барака бинти Саълаба) ўз

зиммасига олди.

ڦيٽر يَلْعَأْوُهَلْقَرَوْهِيلِهِمَضَفِبِلْطُمْلادَبَعِيَلَعُهَتَلْحَدَأَوْ

Умму Айман Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг амакиси Абдулмуттоллибни олдига олиб борганида бағрига босди. Мехр кўрсатди. (Ўз фарзандларидан ҳам кўра) зиёда эҳтиром кўрсатди.

هَالْأَوْهَرَقَوْنَمِلِحَبِّامِيَطَعَانْأَشَلَأَدَهِيَنْبِإِلْنِلْأَقَوْ

Бу фарзандимни шаъни улуғ, мартабаси баланддир. Ким уни ҳурмат қилиб, дўст тутса, офарин, тасанно бўлсин деб қўйди.

يَدْتُغَافِ أَدَغَ أَمْ أَرِيَثَكَ وَ ڦِيَبِأَلْأُسْفَنْ طَقَ اَشَطَعَ الَّوْأَعُوجُهَابِصِيَفُكْشَتَمَلَوْهَافَكَفَمَزْمَزَءَأَمْ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг (яхшиликлар- дан) ман қилувчи нафслари ёшлигида (кatta бўлганларида ҳам) харгиз очлик ва ташналиқдан эътиroz қilmади. Кўпинча бориб замзам суви билангина нонуша қилар, унга кифояланардилар.

قِيقَشِبِلَاطُوبَاُمَّمَعُهَلَفَكِ ڦِيَنَمِلَا آيَأَطَمِبِلْطُمْلادَبِعِهَدَجِءَانِفِبِتَخِينُأَمَلَوْهَلَلادَبَعِهِيَبَا

Абдулмуттолибининг (уйи) саҳнасидан ўлим уловлари овози эштилганда, амакиси, отаси Абдуллоҳни туғишган акаси Абу Толиб, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ўз кафиллигига олди.

هَابَرَوَنِيَنْبِلْأَوْسْفَنِلَا يَلَعُهَمَّدَقَوْهَهَوْهَيَوَقِمْزَعِبِهِتَلَافَكِبَمَأَقَفِ

(Ёвдан) ҳимоя қилиш, олий ҳиммат кўрсатиш, кучли матонат ила кафиллик қилди. (Амакиси) Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васалламнинг ўзи ва фарзандларидан муқаддам қўяр эди. Чиройли тарбия қиларди.

﴿يَمِّإْشَلَرَدَالْبَلَأَطُوبَأَمَّعَوْبَلَأَنَسَرَشَعَيَتَنْثَاعَلَبَأَمَلَوَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ўн икки ёшга етғанларида, амакиси Абу Толиб жиянини Шом шаҳрига олиб борди.

﴿وَهَوَأَوَّلَنَلْفَصَوْنَمُهَزَّجَأَرِيَحَبُّهَارَلَأَفَرَعَوَ

Роҳиб Баҳийро (Буҳайро) аҳли китобларнинг Таврот, Инжил каби муқаддас китобларида жамлаган ва ўрганган илмлари натижасида у зотни таниди.

﴿يَنِإَلْأَقَوَنَرَسَوَنِيَمَلَأَعَلَدَيَسُهَارَأَيَنِإَلْأَقَوَ

“Мен уни оламларнинг саййиди, Аллоҳнинг расули ва пайғам- бари деб биламан”- деди.

﴿هَأَوَّلِيَبَنَلَّاَلِإِنَأَدْجَسَيَأَلَوَرَجَّلَأَوْرَجَّشَلَأَدَجَسَدَقَ

Дарахтлар, тошлар у зотга таъзим қилади. Булар фақатгина тоат-ибодати кўп пайғамбаргагина таъзим қиладилар.

﴿يَوْمَسَلَرَمَيَدَقَلَرَبُّكَلَرَيَفُهَتْعَنُدَجَنَأَنِإَوَ

Биз самовий қадимги китобларда ҳам у зотнинг сифатларини топамиз.

﴿هَالَعَوْرَوْنَلَأَمَّعَدَقَرَهَوَبَنَلَأَمَتَأَخَهَيَفَتَكَنِيَبَوَ

(Сўзини тасдиқлаш мақсадида) икки қураги орасида нур таратиб, олий бўлиб турган нубувват муҳри бор деди.

﴿يَدُوهَيَلَرَنِيَدَلَهَأَنِمَهَيَلَعَافَوَحَتَهَكَمَيَلَإَوَدَرَبُهَمَعَرَمَأَوَ

Амакисини яҳудий дини аҳллари (зааридан) хавфсираб, уни Маккага олиб кетишга буюрди.

هارْصُب سَدْقُمْلِم ۱۱ نَمْ زوْجُيْ مَلَ وَبَعَجَرَف

Муқаддас Шомга етмасданоқ (ярим йўлдан) Бусрода қайтдилар.

وَمَلَسَوْلَصْ مُهَلَّلَا مِيَلْسَتَوْهَالَصْ فَرَعَبَ مُهَلَّلَا يَرَكْلَا رَبَقْ مُهَلَّلَا رَطَعْ هَيْدَشْ مُهَلَّلَا هَيْلَعْ كَرَابْ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ЎН БИРИНЧИ АТР

БУСРОГА САФАР

هَيْتَفْلَأَجِيَدَخِلَرَاجَتِ يَفِيَرْصُبِ يَلِإِرَفَآسَهَنَسَنِيَرْشَغَوَاسْمَخَعَلَبَمَلَوَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам йигирма беш ёшга етганларида, гўзал, навқирон Хадича онамизнинг тижорати сабаб Бусро шаҳрига сафар қилдилар.

هَآنَعَامَبُمُوقَيَوُمُهُدَحَيُرَسْيَمَهُمَالْعُهَمَو

У зот билан Хадича онамизнинг ғуломи Майсара (ҳам) бор эди. У Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга қасд қилган ишларида ёрдам (кўрсатиб), хизматларида бўлар эди.

هَيْنَأَرْصَنَلِبَهَأَرْوُطَسَنَهَجَشَتْحَتَلَزَنَوَ

Насронийлар роҳиби Настуронинг ибодатхонаси олдидағи дарахт тагига (дам олиш учун) тушдилар.

يَبَنَ إِلَّا طَقْرَةً شَلَّهُ دَهَتْ حَتَّ لَرَنَ أَمَّ لَأَقَ وَ هَاوَأَ وُ فِرَأَوْلَا أَهْلَ طَهَ يَلِإِلَامَ ذِيْهَفَرَعَفَ
هَابَحَوْلَئَاضَفْلَابُهَلَلِأَصَخْدَقُلُوسَرَ وَ هَيَقَنِتَافَصُودَ

Настуро устида соябон қилиб қүёш иссиғидан кенг кўланка қилган (булутлар) соясини (кўриб), у зотни таниди.

“Бу дарахтнинг тагига (дам олиш учун) тушган киши пок сифатли пайғамбар, Аллоҳ таоло гўзал фазилатлар билан сийлаган расул экан-ку”, - деди.

يَفَحْلَلَةَمَالَعْلَلَارَأَهَطَتْسَأَرْمُحَهَيَنْيَعَيْفَأَرَسْيَمَلَلَأَقَمُثَ

Сўнгра (Настуро) Майсарага махфий аломатларни зохир қилиш учун: - “Икки қўзида қизиллик борми?”-деди.

مَأْجَوْتَ وَ هَنَطَأَمَهَيَدَلَقَحَفَمَعَنَبُهَبَأَجَأَفَ

-“Ха”, -деб жавоб қайтарди (Майсара). Настуронинг кўрган нарсалари ҳақиқат бўлиб чиқди.

هَمَرْكَأَنْمَمُهَنِإِفَهَيَوَطَنْسُحَوَمَرَعَقَدَصَبَهَعَمَنُكَوُهَقَرَافُتَالَهَرَسْيَمَلَلَأَقَمُثَ

Кейин эса, Майсарага:

“Ундан ажрамагин. Чиройли ният, содик мақсад ила унинг хизматида бўл. Чунки У зотни Аллоҳ таоло пайғамбарлик ила мукаррам қилган, (башарият ичидан) танлаб олган”, -деди.

هَيَلُعَيَفَهَوَسِنَنْيَابَهَوَالْبَقْمُهَجَيَدَحُهَتَأَرَفَهَلَكَمَيَلِإِدَاعَمُثَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам (ва Майсара) Маккага қайтди(лар) . Хадижга розияллоҳу анҳо хона ичида аёллар орасида улов устида келаётган Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни кўрди.

هَالْظَّاهِرُ سُمْشِلِ الْجَصْنُمْ فِي رِشْلِ الرُّوسْ أَرْ يَلَعْ نَاكَلَمَوْ

Муборак бошлари узра икки фаришта қуёш иссиғидан соя қиларди.

نَمْ هَيَدَلُ عَدْوَأْ وُبَهَارَلُ اَهَلَّ اَقْمَبَ وَهُلُكَ رَفَسْلَا يَفَكَلَ اَذْ يَأْرُهُنَابُ هَرَسْيَمْ اَهَرَبْحَأْ وَتَأْرَ اَمَبَ هَجَيَدَلَ نَابَفَ هَمَنَ وَهَحَبَرَ هَرَاجَتَلَ اَكْلَتَ يَفُهَلَلَا فَعَاصَ وَهَيَصَوْلَا هَيَرَبْلَا يَلِهَلَلُلُوُسَرُ هَنَ تَعَمَسَ وَ

Майсара Хадижа онамизга ана шу (соя)ни бутун сафар давомида бўлганини, роҳиб айтиб берган нарсаларни, роҳибни ўзига (Майсарага) қилган васиятларини, тижоратларида Аллоҳ таоло фойдани зиёда ва ортиқ қилганини айтиб берганида, Хадича онамизга кўрган, эшитганлари натижасида (муборак) зот Аллоҳни бутун мавжудотларга расули эканлиги равшанлашди.

هَيَرَبِي طَرَبَ نَامِي إِلَيْنَمْ مُشَتَلَّا وَسْفَنَ يَلِهَنَّهَتَطَحَفَ

Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васалламга ёқимли иймон бўйини ҳидлаш учун ўзига совчи қўйдиришини истади

نَيَدَ وَهَلْضَفَلَ اَهَيَفَ اُوبَعَرَفَ هَيَقَتَلَ اَهَرَبَلَ اَهَدَهَيَلَ اِهَتَعَدَ اَمَبَ هَمَامَعَهَرَبْحَأَهَرَبْحَأَفَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам покиза, барча яхшиликларни ўзида жамлаган Хадижа онамиз талаб қилган нарсаларни амакисига айтдилар. Хадижа онамизни фазилатлари, дини, чиройи, моли, ҳасабига рағбат қилди. Ҳар бир қавм (эса) Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни яхши кўрар эди.

دَمَأَحَمَبَهَلَلَلَادَمَحَهَنَأَهَدَعَبَهَلَسَهَوَهَيَلَعَهَهَلَلَلَأَطَوْبَأَهَبَطَحَهَهَيَنَسَهَهَ

Шарҳ: Икки томон тўйга рози бўлди. Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васалламнинг амакиси Ҳамза розияллоҳу анҳу совчи бўлиб борди.

Абу Толиб хутба ўқиди. Хутбасида балоғатли мақтовлар ила Аллоҳга ҳамду санолар айтганидан сүнг, Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васалламни мақтади.

أَلٰصِلْ هٰيَلَعُ نَمْ جَوَزَفْ هَارُسْ هِيَفْ دَمْحُيْ مِيَطْعُ أَبَنْ هَلْ دَعَبْ هَلَّلْ أَوْ وَهَوَ لَآقَوْ
هٰيَلَرَأْلِاً أَوْتَدَاعَ سَقْبَأَسْلِ آهُجَأَلِيَقَ وَ آهُمَعَ لِيَقَ وَ آهُبَأُمَالَسْلَأَوْ

Аллоҳга қасамки, бунда келажакда амаллари мақталадиган улуғ бир мартаба бордир. Хадижа онамизни Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васалламга отаси, бир ривоятда амакиси, (бошқасида эса) акаси Аллоҳ азалда (тақдир қилган имон келтиришдек) саодатга бириңчи етишишлиги учун турмушга берган.

مَامَسْ لِيَلَخَلْ لَمْسِإَبْ يَلَّا لَيَلَّا وَلَلْكَ آهَذَلْ وَأَوْ

Халил (Иброҳим) исмли ўғлидан бошқа ҳамма фарзандларини Хадижа онамиз туғиб берди.

وْ مَلَسَ وَ لَصْ مُمَلَلَا مِيَلَسَتَ وَهَلَلَا فَرَعَبَ مِيَرَكْلَا هَرَبَقَ نَمِيَدَشَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи власал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ЎНИККИНЧИ АТР

КАЪБАНИ ҚАЙТА ҚУРИШ

بَعْكُلِ اُشِيَرُقْ تَنَبَّهَنَسَ نِيَثَالَثَ وَ اسْمَخَ مَلَسَ وَهَيَلَعُ هَلَلَا يَلَصَ عَلَبَ مَامَلَ وَ
هٰيَحَطَبَأَلَلْوُيْسِلِإَبْ آهَعَادَصْنِإَلْ

Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васаллам ўттиз беш ёшга киргандарыда қурайшликлар Каъбани қайта қуришга киришдилар. Зеро, (Маккага кираверишдаги) Абтоҳ деган жойдан сел келиб, унинг деворлари ёрилиб,(таъмир талаб) бўлиб қолганди.

Шарҳ: Қурилиш нопок пуллар аралашмаган ҳалол, покиза пуллар эвазига бўлди. Қурилиш ҳамжиҳатлик билан бошланди.

هَجَرَ وُعْدَ فَرَدَأْلُكَفْ دُوسَأْلَا حَلْ عَفَرِ يَفِ اُعَزَّانَتَوْ

Ҳажарул асвадни жойига қўйишга (навбат) келганда, ҳар бир қабила (бу шарафли ишни ўзига бўлишини) хоҳлар, орзу қилар (натижада) ўртада низога бордилар.

يَبْصُعْ لِتَيَوْقَوْ لَأَقْلَأُلِيَّ قَلْ مُطَعَّوْ

Гап- сўз кўпайди. Уруш қилишга қасам ичдилар. Қабилалар орасида адоват кучайди.

هَأَنَّ أَوْبَئَاصِيْأَرِ يَذِيْلِ رَمَأْلِا اُوضَوَفَوْ فَأَصْنِإِلِيْلِ اُوعَادَتْ مُثْ

Бир-бирларини инсофга чақирдилар. Ишни тўғри фикр юритувчи, шошилмасдан (одилона ҳукм чиқарувчи) кишига топши- риши келишиб олишди.

يَبْشِلْ لَهَنَّدَسْلِرَبَّا بَنَمِلَخَادَلَوْلَمِيْكَحَفَ

“Бас, Саданатуш-шайба эшигидан биринчи бўлиб кирган киши ҳукм қилсин (дейишди)”.

هُلَبْقَنْ آنْلُكَوْ نِيَمَأْلِا آذَه اُولَاقَفِ لَخَادَلَوْ مَلَسَوْ هَيَلَعُ هَلَلِا يَلَصِ يَبْنَلِا نَلَكَفَ ٰيَلَوَوْ مَلُمْلِا آذَه يَفِ مَكْحَلِ بَحَاصَنُوكَيْ نَأْمَوْضَرَ مُهَنَّأَبُ هُوزَبَحَأْوَهَاصَرَنَوْ

Эшикдан биринчи (пайғамбарлиги кутилаётган зот) Набий соллоллоху алайҳи васаллам кирди. (У зотни кўриб ҳамма хурсанд бўлди. Бир овоздан): “Бу Амин-ку! Рози бўлдик. (Ҳукмини) қабул қилдик”(дейишди). Бу

жанжалли ишда Пайғамбаримиз соллоллоху алайҳи васал- ламни (адолатли) ҳукм соҳиби ва иш бошчи бўлишига розилик- ларини изҳор қилдилар.

۱۰۴۷۳ رُم يَلِإِاعِيَّمْ جُلْئَابَقْلِهَعْ فَرَتْنَرَمْ أَمْ ثِبْوَثِ يَفَرَجْ حَلْأَعَضَّوَف

Ридоларини олиб келишга амр қилдилар. Унга тошни қўйдилар. Ҳар бир қабиладан (бир вакил) ридо четидан ушлаб тошни ўз жойигача олиб боришга амр қилдилар.

۱۰۴۷۴ فَرَقَمْ يَلِإِكِيَّتَأَمْ نَكْرُنَمْ وَرَقَمْ يَلِإِهُوَعَفَرَفْ

Каъбани (жанубий шарқий) рукни томонидан ўз жойига қўтар- дилар.

۱۰۴۷۵ وَنَأَلْهَعَضَّوَمِ يَفَرَقِيَّرَشِلِهَدَيِبَمَلَسَهُ يَلِصُهَعَضَّوَه

Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васаллам ҳажарул асвадни ҳозирги бино бўлган жойига муборак қўллари билан қўйиб қўйди-лар.

۱۰۴۷۶ رَطْعَكَرَأَبْ لَهَلَلِمِ مِيَلْسَهُ لَهَلَلِمِ مِلَسَهُ لَهَلَلِمِ يَلْكِلَهُ لَهَلَلِمِ فَرَعَبَ مِيَرَكِلَهُ لَهَلَلِمِ يَدَشِهَلَلِمِ سَهَلَلِمِ تَوَهَلَلِمِ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ЎН УЧИНЧИ АТР

ВАҲИЙ, НУБУВВАТ ВА РИСОЛАТ ҲАҚИДА

يَوْذِلْ لَأْوَقْ أَلْ أَقْفَوْأَ يَلَعْ َهَنَسَ نُوْعَبْ رَأَ مَلَسَ وَهَيَلَعْ ُهَلَلَا يَلَصْ ُهَلَلَمَكْ ٰمَلَوْ
هَامْحُرَبْ مُهَمْعَفْ َهَرِدَنَوَهَارِيَشَبَ نِيَمَلَأَغَلَلِ يَلَأَعَتْ ُهَلَلِهَثَعَبْ ٰهَيَمَلَأَغَلَا

Аҳли илмларнинг наздида энг түғри (энг ишончли) сўзларга қараганда, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам қирқ ёшга тўлганларида, Аллоҳ таоло бутун оламларга Башир (жаннат ҳушха- барларини берувчи) Назир (дўзахдан огоҳлантирувчи) раҳмати билан чулғаб оладиган (Пайғамбар) этиб юборди.

يَلَجَلَلِهَقَدَّاصَلَا ٰهَيَفُرَلَابِرُهَشَأَهَتَسِمَمَاتِيَلِإِئَدُبَوْ

(Пайғамбарлик) олти ой бўлгунча (таъбир ва таъвилга муҳтож бўлмайдиган) очик оидин, ҳақ тушлар билан бошланди.

هَأَنَسُ تَعَاضِحُبُصِقَلَفَلْتَمْ تَءَاجِّالِإِيَّورِيَرِيَالَنَّاَكَفَ

У зотга (кўринаётган) тушлар худди жилвадор тонг ёруғидек (ўнгидан) келарди.

حُيَرَصَبُ كَلَمْلَا هَأَجَفَيِّ الَّئِلِ يَوْقِلَلِ َهَيَرَشَبَلَا يَوْقِلَلِ ٰهَنْيَرْمَاتِ ٰهَيَفُرَلَابِ ئَدُثْبَا ٰمَنِإِوْ
هَأُوقُهَأَوْقَتَ الَّفَهَوْبُنَلَا

Албатта башариятнинг энг кучлисига синов машқи тариқасида (туш) кўриш билан бошланди.Чунки фаришта (Жаброил) ногаҳон пайғамбарликни олиб келганда, кучли (бардоши ҳам) дош бера олмас эди.

حُيَرَصَهَيِّفُهَأَتَأَنْ يَلِإِهَيَدَدْعَلِإِيَّلِإِهَارَحَبُهَدَبَعَتَيِّنَأَكَفُهَأَلَخِلِإِبَّهَوْ
هَأَفَأَوْقَحَلَا

Сўнгра у зотга ёлғиз қолиш маҳбуб бўлиб қолди. Очик ҳақиқат (ваҳий, Қуъони карим) нозил бўлгунча, Ҳироғорида бир неча кечада (таҳаннус ибодати-ғорда ўтириб руҳий покланиш одати) ибодат қиласар эдилар.

هَيَرْدَقِلِلِهَلْلِيَلِلِرَهَشِنَمْ تَلَخَهَرَشَعَغَبَسَلِنْيَنْثِإِلِهَمْوَيِّيَفَكَلَدَوْ

Ана шу (Куръони Карим нозил бўлган биринчи кеча) Рамазон ойининг Лайлутул қадр, кечаси душанба куни эди.

آدَب يِذْلِـا وَدْلَـوْمـرَهـشـ نـمـ تـلـخـ نـأـمـثـلـ وـأـعـبـرـأـلـ وـأـنـمـنـيـرـشـعـوـعـبـرـأـلـ مـثـ وـأـيـحـمـ رـدـبـ هـيـفـ

Рамазон ойини еттинчи, ўн еттинчи ёки йигирма тўринчи куни ёхуд муборак юзлари ўн тўрт кунлик порлаган таваллуд топган ойларини (робиул аввал) саккизинчи куни эди деган гаплар ҳам мавжуд.

يـوـقـ طـغـ هـطـعـ فـئـرـأـقـ بـ آـنـأـمـ لـأـقـفـ هـرـقـأـلـ لـأـقـفـ

Одатларидек Ҳиро ғорида эдилар. Фаришта Жаброил келиб: “Ўқи!” деди.

“Мен ўқувчи эмасман”, дедилар. У пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ўзига қаттиқ тортди.

يـنـأـثـ هـطـعـ فـئـرـأـقـ بـ آـنـأـمـ لـأـقـفـ هـرـقـأـلـ لـأـقـ مـثـ هـدـجـ لـأـقـ عـ لـبـ يـتـحـ

Сўнгра (қўйиб юборди яна): “Ўқи” деди. “Мен ўқувчи эмасман”, дедилар. У Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни иккинчи марта тутиб ўзига торди. Ҳаттоқи Пайғамбаримизга қийинчилик етказди.

يـيـلـ إـ يـقـلـيـسـ آـمـ يـلـ إـ هـجـوـتـيـلـ هـثـلـأـثـ هـطـعـ فـئـرـأـقـ بـ آـنـأـمـ لـأـقـفـ هـرـقـأـلـ لـأـقـ مـثـ هـقـلـتـيـ دـاـوـتـجـ هـدـجـ بـ هـقـيـ وـ هـيـعـمـجـ بـ

Сўнгра (қўйиб юборди яна): “Ўқи” деди. “Мен ўқувчи эмасман”, деди. Учинчи марта ўзига тортди.

Бу (зоҳирий ҳамда ботиний аъзолари, қолаверса қалби) бутун вужуди билан тезда йўлиқиб, жидду-жаҳд, ижтиҳод ила рўбарў бўладиган, қабул қилиб, фаҳмлаб оладиган нарсаларига юзланиш учун (эди).

كـيـتـآـهـ قـآـشـتـنـاـ يـلـإـ قـآـشـيـلـ هـرـهـشـ نـبـيـثـالـثـ وـأـنـبـيـنـسـ ثـالـثـ هـيـحـوـلـاـرـتـفـ مـثـ هـيـذـشـلـإـتـأـحـفـنـلـاـ

Сүнгра ширин, ҳушбўй, ўта ёқимли бўйларини ҳидлашга муштоқ бўлиши учун ваҳий уч йил ёки олти ой узилиб қолди. (Мусанниф раҳматуллоҳи алайҳ ўта балоғатли сўзлар иштрокида ваҳий узилиб қолганлагини ва бу ҳикмат асосида бўлганини баён қилмоқдалар. Ваҳий оғир иш. Бир оғир иш кетма-кет такрорланаверса, қийинчилик туғдириши турган гап. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга енгиллик қилиш, қолаверса ваҳийга бўлган завқларини ошириш яна ваҳийдаги қўрқувни кетгазиш мақсадида ваҳий узилиб қолган.)

وَتَلْأَسْرِ يَلْعُمْ مُدَقَّتِلَأْ وَهَيْقَبَأَسْلِإِلَأَنْ أَيْهَأْ لَعْتَلْزُنْمُثْ

Кейин “Муддассир” (сураси) нозил қилинди. Жаброил алайҳис-салом уни олиб келди ва нидо қилди.

وَتَلْأَسْرِ يَلْعُمْ مُدَقَّتِلَأْ وَهَيْقَبَأَسْلِإِلَأَنْ أَيْلَعْ دَهَأَشْ مَسْأَبْ أَرْقَمْ مَدَقَتْ يِفَنَأَكَفْ
أَعْدَنَمَلْهَرَأَشْبَلَأَوَهَرَأَذَنَلَابْ

“Икроъ бисми Роббик”ни олдин нозил бўлиши, Исломга чақирган кишиларини дўзах (азоби)дан қўрқитиш, жаннат ҳушхабар-ларини бериш ила бўлган рисолатига муқаддам бўлганлигига далилдир.

وَمَلَسَوَلَصْ مُهَلَلَا مِيَلْسَاتَوَهَالَصْ نَمَيْدَشْ فَرَعَبَمْ يِرَكْلَا هَرَبَقْ مُهَلَلَا رَطَعْ
هَيْلَعْ كَرَابْ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ЎН ТҮРТИНЧИ АТР

ИЙМОН КЕЛТИРИШ

﴿يَقْدِيسَ لَأَوْ رَاعِلَأَبْحَاصَرَكَبْ وُبْ أَلْجَرَلَنَمْ وَبَنَمَآ نَمْ لَّوْأَوْ﴾

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга биринчи бўлиб иймон келтирган эркаклардан ғордаги соҳиблари Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳу.

﴿نَمَوْ هَاقَوْهَ بْلَقَ أَوْبُهَ لَلَّا تَبَثَ يَتَلَأَ جَيَدَخَءَ اسَنَلَانَمَوْ يَلَعَنَأِيْبَصَلَانَمَوْ هَاقَوْهَ بْلَقَ أَوْبُهَ لَلَّا يَفُهَ بَدَعَ يَذَلَأَلَبَءَاقَرَلَنَمَ وَهَثَرَأَلَنَمَ دَيَزَ يَلَأَمَلَا﴾

Болалардан эса Али. Аёллардан унинг ёрдамида Пайғамба- римиз соллаллоҳу алайҳи васалламни қалбларини бақувват қилиб (душманлардан эҳтиётлаган) сақлаган Хадижа онамиз бўлди. Мав- лолардан (озод қилинган қул) Зайд ибн Ҳориса, қуллардан эса Аллоҳ йўлида Умайя азоблаган Билол бўлди.

﴿هَالَّوْأَمْ قَتَغَلَنَمِرَكَبْ وُبَأَهَالَّوْمُهَالَّوْأَوْ﴾

Абу Бакр уни қулликдан озод қилиб, кўп инъомлар ҳадя қилди.

﴿نَمْ مُمْرِيَعَ وَهَيَفَصَمَعَلَأُنْبَأَوْ فَوْعَنْبَأَوْ هَحَلَطَوْ دَيَعَسَوْ نَأْمَثُعَمَلَسَأَمُثَ﴾
﴿هَاقَسَوْ قَيْدَصَتَلَأَقَيَحَرُقَيْدَصَلَأَهَهَنَأَ﴾

Сўнг Усмон, Саъд, Саъийд, Толҳа, (Абдурроҳман) ибн Авф ва аммаси Софийянинг ўғли (Зубайр ибн Аввом Асадий Қуроший) ҳамда Сиддиқнинг тасдиқ қилиш шаробига қизиқтирган ва (ундан ичишни истаб чанқоғини қондиргандилар) имон келтирудилар.

﴿عَدْصَافَهَيَلَعَلْزُنْأَيَتَحَهَيَفَحَمَوَبَأَحَصَأَوَمَلَسَوَهَيَلَعُهَلَلا يَلَصُهَتَدَابَعَتَلَرَأَمَوْ رَمْوُتَأَمَبَ﴾

“Бас, сенга амр этилган нарсани юзага чиқар...” (Ҳижр, 94-оят)

ояти каримаси нозил бўлгунича Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ва саҳобаи киромлар махфий ибодат қилардилар.

آمْضَفَرَبَ رَمَّاً وَمُهَاتَهِلَّا بَاعَ يَتَحُّدُ مُوقُونَمْ دُبْعَيْ مَلَوَهِلَّا يَلِإِ قَلْحَلَاءَعَدَبَ رَهَجَفَ ٰيَنَادِحَوْلَا يَوسَ

Кейин халқни Исломга ошкора чақирдилар. Қурайш қабила- ларини (сохта) олихаларини айблаб, ваҳдониятдан бошқани тарк қилишга буюрганларида, Пайғамбаримиздан қавми узоқлашди.

يَفَ اُورَجَاهَفَ نَيَمْلُسْمُلَا يَلَعُ إَالَّبْلَادْشَأَوْهَادَأَوْهَادَعَلَابَهَتَزَرَابُمَ يَلَعُ اُورَجَاهَتَفَ ٰمْوَقُلَّا نَمْلُكُهَبَاهَفِبَلَاطُوبُهَمَعَهَيَلَعَبَدَحَوَهَيَشَاجَنَلَاهَيَحَّانَلَا يَلِإِسْمَخَهَنَسَ ٰمَهَأَمَاحَتَوْ

(Мушриклар ўйлаб- нетмай) у зотга азият етказиш, душманлик қилишга журъат қилдилар. Мусулмонлар устига (ёғилаётган) балолар шиддатли тус олди. Натижада (пайғамбарликни) бешинчи йили Нажоший (ҳукмдор Ҳабшистон) томон ҳижрат қилдилар. Аксар қабила дўқ-пўписалар билан қўрқитганда, амакиси Абу Толиб Пайғамбаримизга меҳр кўрсатиб, (душманлардан) ҳимоя қилди.

آمْ اُورَقَافَ يَلَاعَتَهِلَوَقَبَ خَسْنَمُثَ ٰيَلِيَّلَاتَأَعَسَلَانَمِضَعَبُمَأَيِقَهَضُرَفَوَ ٰمُثَ ٰيَشَعَلَابَنَأَتَعَكَرَوَهَادَعَلَابَنَأَتَعَكَرَهَيَلَعَضُرَفَوَهَالَّصَلَا اُومِيَقَأَوْهَنَمَرَسَيَتَهَارَسَمَهَلَيَلَيَفَسَمَحَلَلَاتَأَوَّلَصَلَابَأَجَيَابَخَسْنَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам кечанинг бир қисмини (ибодат ила) қоим қилиши фарз қилинди. Сўнгра ояти "...Бас, ундан муяссар бўлганича қироат қилинглар. Ва намозни қоим қилинглар..." ояти ҳукмни насх қилди. Эрталаб, кечқурун икки ракаат (намоз) фарз қилинди. Сўнгра у ҳам исро қилдирилган кечада беш вақт намоз ўқиш фарз бўлиши билан насх бўлди.

هَجِيَدْخُهَتَلَتَوَهَرَشَأَعَلَانَمِلَأَوَشَفَصَنِيَفِبَلَاطَوُبَأَتَأَمَوَهَيَرَلَهَتَوَمَبَتَمُطَعَوَهَأَرُعَقَيَثَوَنَيَمْلُسْمُلَا يَلَعَإَالَّبْلَادَهَدَشَوَهَالَّتَدَعَبَهَ

(Нубувватнинг) ўнинчи йили, ўн бешинчи шавволда Абу Толиб вафот этди. Уч кундан кейин Хадижа онамиз (Абу Толибга) эргашди. Мусибат мусулмонларга мустаҳкам арқонини боғлади.

آفْيَقَتْ اُعْدَى فِي أَطْلَا مَمَّا وَهَيَدَأَ لُكَمَّلَسَوْهَيَلَعُهَلَلَا يِلَصَهَبُشِيَرُقَتَعَقَوَا وَهَيَدَبِنُسْلَأَبُهُوْبَسَفَهُدِيَبَعْلَأَوَءَاهَفَسَلَهَبُهُورَعَأَفَهَارَقَهَبَاجَإِلَابَهُونَسْحَيَهَلَفَهَالْعَنَهَأَمَّدَلَابَتَصُخَهَيَتَحَهَرَاجَحَلَابَهُومَرَوَ

Қурайш (кофирлари) Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга ҳар хил азиятлар бера бошладилар. У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам Тоифга (боришни) қасд қилдилар. Сақиғ қабиласидагилар у зотга (хунук) жавоб қайтариш билан хурмат- сизлик, масхара қилдилар. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва- саллам (йўли)га тентаклар ва қуллар (ҳамда ёш болалар)ни қўйдилар.Хунук сўзлар ила хақорат қилиб, (чунонан) тош отдиларки, ҳатто муборак кавушлари қизил қонга (қалблари эса аламга) тўлди.

لَا قَفْ هَيْبْصُعْلَا يِوْذَأَهْلَأَرْكَلَأَسَفَهَانْيَرَحَهَكَمَيِلَدَاعَهُمُثَّـ
هَـالَّوَتَيْنَمُهَـبَالْصَّـنَمُهَـلَلَـجَـنْـهَـيْـنَـأَـعْـرَـأَـيْـنَـ

Маккага хафа бўлиб қайтдилар.Тоғларга (муаккал қилинган) фаришта Тоифни жоҳил, мутаассиб аҳлини ҳалок қилишни сўрага- нида: “Аллоҳ уларнинг сулбидан йузини дўст тутадигланларни чиқа- ришини умид қиласман”-дедилар.

ـ وَهَـلَـسَـوَـلَـصَـمُـهَـلَـلَـاـمِـيـلـهـلـلـاـرـطـعـ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ү Н Б Е Ш И Н Ч И А Т Р

И С Р О В А М Е Р О Ж

وَبَأْحَرَ وَ يَصْقُلُ اِدْجَسَمْلَا يَلِإِمَارَحْلَادِجَسَمْلَا نَمَّطْقَيِهَدَسَجَوَهْرُوبَيْرَسُمُثَتَأَوَامَسَلَا يَلِإِهَبَجَرَغَوَهِيَسُدُقَلَا

Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васаллам жасад ва рухлари ила уйғоқ ҳолларида Масжидул Ҳаромдан Масжидул Ақсо ва унинг атрофидаги муқаддас жойларга сайр қилдирилдилар. (Ўша жойдан, Байтул Мақдисдан) осмонга күтарилдилар.

هَالَعَ وُرَاقَوْلُهَلَلَجْدَقَوَيَلُوْلَا يَفَمَدَا يَأْرَفَ

Биринчи (осмон)да савлат түкиб, улуғворлик чулғаб олган Одам алайҳиссаломни күрдилар.

يَتُوْيِذْلَا يَيْحَىِهَتَلَاخَنْبَأَوَهِيَقَّتْلَاهَرَبْلَا لُوتَبْلَا يَسِيعَةَيْنَاثْلَا يَفَوَهَابْصِ يَفَمَكْحَلَا

Иккинчи (осмон)да пархезкор, зоҳида, Аллоҳга ибодатлари кўп, тақво (соҳибаси Марям)нинг ўғли Исо алайҳиссаломни ҳамда ёшлигига ҳикмат ато қилинган холасининг ўғли Яҳёни күрдилар.

هَيَلَامَجَلَاهَتَرْوُصَبَقَيِّدِصَلَافُسُوِيَهَتَلَّاثْلَا يَفَوَهَ

Учинчи (осмон)да ростгўй Юсуф алайҳиссаломни чиройли суратда күрдилар.

هَالَعَأْوُهَنَأَكَمُهَلَلَعَفَرِيَذْلَسِيرِدَأَعَبَّرَلَا يَفَوَهَ

Тўртинчи (осмон)да Аллоҳ мартабасини баланд ва олий қилган Идрис алайҳиссаломни күрдилар.

Шарҳ: Идрис дарс сўзидан келиб чиққан бўлиб, Аллоҳнинг китобидан кўп дарс қилганлари учун шундай номланган. Асл исми Ахнуҳ бўлган.

ڦيلىئارس إل ڦمألا يف بـ بـ حـ مـ لـ 1 نـ وـ رـ مـ سـ مـ آـ حـ لـ اـ يـ فـ وـ

Бешинчи (осмон)да Истроил умматлариغا маҳбуб Ҳорун алайҳис саломни кўрдилар.

هـ أـ جـ نـ وـ هـ لـ لـ أـ هـ مـ لـ كـ يـ ذـ لـ اـ يـ سـ وـ مـ هـ سـ دـ اـ سـ لـ اـ يـ فـ وـ

Олтинчи (осмон)да Аллоҳ таоло билан сўзлашган, муножот қил- ган Мусо алайҳиссаломни кўрдилар.

هـ لـ لـ أـ هـ ظـ فـ حـ وـ هـ يـ وـ طـ لـ لـ نـ سـ حـ وـ بـ لـ قـ لـ أـ هـ مـ الـ سـ بـ هـ بـ رـ ئـ اـ جـ يـ ذـ لـ اـ مـ يـ هـ أـ رـ بـ إـ عـ بـ اـ سـ لـ اـ يـ فـ وـ هـ أـ فـ أـ عـ وـ دـ وـ رـ مـ نـ رـ آـ نـ مـ

Еттинчи (осмон)да Намрудни ўтидан сақлаб, халос қилган Роббисини (хузурига) саломат қалб, гўзал эътиқод билан келган Иброҳим алайҳиссаломни кўрдилар.

مـ آـ قـ مـ يـ لـ إـ هـ يـ ضـ قـ مـ لـ اـ رـ وـ مـ أـ لـ بـ مـ الـ قـ أـ لـ اـ فـ يـ رـ صـ عـ مـ سـ نـ أـ يـ لـ إـ يـ هـ تـ نـ مـ لـ اـ هـ رـ دـ سـ يـ لـ إـ مـ ثـ يـ نـ يـ عـ بـ هـ أـ رـ أـ وـ هـ يـ لـ اـ لـ جـ لـ اـ رـ آـ وـ نـ أـ لـ بـ جـ هـ لـ طـ آـ مـ أـ وـ هـ آـ نـ دـ أـ وـ هـ يـ فـ هـ لـ لـ أـ هـ بـ رـ قـ يـ ذـ لـ اـ هـ حـ فـ آـ كـ مـ لـ اـ هـ آـ رـ آـ مـ هـ يـ بـ وـ بـ رـ لـ اـ هـ رـ صـ حـ نـ مـ وـ سـ مـ أـ رـ

Сўнгра Сидратул Мунтаҳога (ундан) ҳукм қилинадиган ишларни (ёзадиган) қаламларнинг шитирлаши эштиладиган (жой)гача Аллоҳга яқин, тўсиқсиз юзланадиган мақомга кўтарилдилар. Жалолият нурларидан ҳижобни кўтарди. Роббул аъламин ҳузурида (Аллоҳ таало қўришни ирова қилган) нарсаларнинг кўзлари билан кўрдилар.

هـ يـ تـ ڦـ لـ اـ يـ لـ آـ مـ جـ لـ ٰ يـ فـ لـ اـ لـ دـ إـ لـ ٰ طـ اـ سـ بـ هـ لـ طـ سـ بـ وـ

Зотий мазоҳирда улуғворлик гиламларини солди.

سـ مـ خـ يـ لـ إـ تـ دـ رـ فـ لـ ضـ فـ لـ اـ بـ أـ حـ سـ لـ هـ نـ اـ مـ ثـ هـ وـ لـ صـ نـ يـ سـ مـ خـ هـ تـ مـ أـ يـ لـ عـ هـ ضـ رـ فـ وـ هـ أـ ضـ قـ وـ لـ رـ أـ لـ اـ يـ فـ هـ ئـ آـ شـ آـ مـ كـ نـ يـ سـ مـ حـ لـ أـ رـ جـ أـ هـ لـ وـ هـ يـ لـ مـ عـ

Аллоҳ таоло Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам ва умматларига (бир кечә кундузда) эллик вақт намоз (үқишни) фарз қилди. Фазл булутлари (ёмғирларни) түкди. Натижада амалий беш вақтга туширилди. (Лекин) Аллоҳ таоло азалда ҳукм қилиб, хоҳ- лаганидек эллик вақт намоз ажри бор (деб нидо қилинди).

ٰيَوْرَوِلْقَعْ يِذْلُكَوْ قِيْدَصَلٌ أَهْقَدَصَوْتَلْيَلِ يِفَدَاعْ مُث

Үша кечә қайтдилар.(Бўлиб ўтган воқеаларни айтиб берган- ларида,) Абу Бакр Сиддик ва ақл-фаросат эгалари тасдик қилдилар.

أَوْنَاطِيِّشَلٌ أَهْلَضَأَرْقُهْتَبَدَكَوْ

Қурайш(нинг кўпи) ва Шайтон адаштирган, туғёнга кетган кишилар ёлғонга чиқарди.

وَمَلَسَوَلَصَمْهَلَلَا مِيلَسَتَوَةَالَّصِمْيَدَشِفْرَعَبَمْيَرَكْلَا هَرَبَقَمْهَلَلَا رَطَعَ كَرَابَهْيَلَعْ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ЎН ОЛТИНЧИ АТР

ҚАБИЛАЛАРГА ЎЗЛАРИНИ ТАНИШТИРИШЛАРИ

هَبَنَمَآفَ ٰيَمْسُونَمَآيَأَلَا يِفَهَلَلَا لُسَرُهَنَأَبَقْلَا يَلَعُهَسْفَنَضَرَعْمُثَ وَالْجَرَرَشَعَ يَنْثَأَلَبَأَقْلَا يِفَمْهَنَمَحَوَهَصَتْخَارَاصَنَأَلَا نَمُهَتَسَهْيَقَحَهَغَيَبُهُوَعَيَأَبَ

(Ҳаж) мавсуми кунларининг бирида Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам қабилаларга ўзларини Аллоҳ расули эканлигини эълон

қилғанларида, Парвардигор йыл ризоси билан хослаган олти нафар ансорий имон келтирди. Келгуси йили улардан ўн икки нафари ҳаж қилди, ҳаққия байъатини қилдилар.

هَاوْمَوْهَلْقَعْمُتَنْأَكَفِيَدْمُلَابُمَالْسِإِلْرَهَظَوْأُفَرَصْنِإِمُث

Кейин (Мадинаға) қайтдилар.Ислом Мадинада зохир бўлиб, қўним топди.

هَيْسْوَأَلْإِلْئَأَقْلَا نَمْ نَأَتْأَرْمَأَوْهَبَثَالَّثَوْ وَهَنْوُغْبَسْهَلْأَثْلَا يِفْهَيْلَعْمَدَقَوْ
نَمْهَيْلَإِرَجَأَوْهَارَسْهَجَأَجَأَبْيِقَنْرَشَعْيَنْثَا مَأْوُغْيِآبَفْهَيْجَرْحَلَأَوْ
هَيْمَالْسِإِلْهَلْمُلَأَوْهَلَكَمْ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳузурларига учинчи ақаба (пайти)да Абс ва Ҳазраж қабилаларидан етмиш ёки етмиш уч эркак ва иккита аёл байъат қилдилар. Уларга ўз қавмида шарафли, обрўли ўн икки кишини бошлиқ қилиб қўйдилар. Уларнинг (ватанларига) Маккадан Ислом миллати ҳижрат қилдилар.

هَوَانَ وَرْفُكْلِرَجَهَنَمَلْدُعْأَمِيَفَهَبْعَرَنَأَطْوَأَلَا اُوقَرَافَوْ

Куфрни тарк қилиб,ундан узоқ бўлганларга (Аллоҳ ҳузурида) тайёрлаб қўйилган ажр-мукофотга қизиқиб, ватанларини тарк қилдилар.

اُورَمَتْأَفِهَمَلَسَوْهَيَلَعْهَلَلَا يِلَصَقَهَلَيْلَيْ نَأَشْيِرُقْهَلَلَا يِلَعْهَبَأَحْصَأَبِهَلَلَا
هَأَجَنَّوْهَمُهَيْلَكْهَلَلَا هَطَفَهَلَلَا هَلَتَقَبْهَلَلَا

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам асҳобларига етиб олмаслиги учун у зотни қатл қилишга келишиб олишди. Аллоҳ таоло уларнинг макру ҳийлаларидан нажот бериб, ўз ҳифзу ҳимоясида сақлади.

هَوْهَلَسَوْهَلَصِمُهَلَلَا مِيَلَسَتَوْهَالَصِمُهَلَلَا فَرَعَبِمِيَذَشِهَلَلَا رَبَقِمُهَلَلَا رَطَعِهَلَلَا
هَيَلَعْهَلَلَا كَرَابِهَلَلَا

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ЎН ЕТТИНЧИ АТР

ҲИЖРАТ

ڦيَنْمُلَاصِيَّحْ مُمْعَزِّبُ وُدْرُويْلَنْوُكْرُشْمُلَأُبَقَرَفَةَرْجَهَلَأِيْفُهَلَنْدُدَقَوْ

Ҳижрат қилишга изн берилди. Мушриклар (Аллоҳ сақлашидан бехабар, хато) ўйларига биноан, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ўлим ҳовузига ғарқ қилиш учун орқасидан (изма-из) кузатиб боришди.

ڦيَفُقْيِدَصْلَا زَافَ وِرَوْثَرَاغْمَأْوَهَأَثَحَوْبَأَرْتَلَأُمَسُورْمَهَأَوَهَأَثَنَوْمَهَأَلَعَجَرَخَفَهَأَبَ

У (зот) улар томон чиқиб бошларига тупроқ сочдилар. Савр ғори(га бориш)ни қасд қилдилар. (Абу Бакр) Сиддик розияллоҳу анху Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам билан бирга бўлиш(дек баҳт)га мушарраф бўлди.

Шарҳ: Савр Маккадан беш мил (8 км) узоқликда Атҳал тоғида жойлашган ғор. Савр ибн Абду Маноғ киргани учун унга нисбат қилинади.

ڦاَمَحْ بَكَانَغْلَأُمَأَمَحْلَأِيْمَحَتَأَثَالَثَهَيْفَمَأَقَأَوْ

Кабутар ва ўргимчак уларни ҳимоя қилиб, ғорда уч кун турдилар.

ڦيَطَمْرِيَخَ يَلَعَمَلَسَوْهَ وَيَنْثِإِلَهَ يَلَعُهَلَلَأِلَهَ يَلَصَوْهَ وَيَنْهَ

(Якшанбадан) Душанба(га ўтар) кечаси тез чопадиган, сара (икки) туяга (миниб) ғордан чиқдилар.

يـفـهـبـ وـبـعـيـ مـئـأـوـقـ تـخـأـسـفـ هـأـعـدـوـهـلـلـاـ يـلـإـهـيـفـ لـهـتـبـأـفـ قـأـرـسـ هـلـضـرـعـتـ وـ هـأـيـإـهـنـمـفـ نـأـمـأـلـأـسـ وـ هـيـوـقـلـرـأـلـصـلـأـضـرـأـلـاـ

Уларнинг изидан Суроқа (ибн Молик Жаъсам Мудлажий) эргашди.

Пайғамбаримз соллаллоҳу алайҳи васаллам дуо, тавба- тазаррулар қилдилар, натижада унинг чопқир оти тиззаси(гача) қаттиқ, қуруқ ерга ботди. Омонлик сўраганида, омонлик берилди.

وـ مـلـسـوـلـصـ مـهـلـلـاـ مـيـلـسـتـوـةـالـصـ فـرـعـبـ مـيـرـكـلـاـ رـبـقـ مـهـلـلـاـ رـطـعـ
هـيـلـعـ كـرـأـبـ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ЎН САККИЗИНЧИ АТР

ЙЎЛДАГИ ҲОДИСОТЛАР

نـكـيـ مـلـفـ آـنـمـنـبـلـ وـأـمـحـلـ عـآـيـثـبـاـ مـأـوـدـارـأـوـ هـيـعـآـنـحـلـ دـيـدـقـبـ رـمـوـ
هـأـوـحـدـقـ كـلـذـنـمـيـشـلـ آـهـوـأـبـخـ

(Йўлда) Қудайдда (Робиғ, Суҳайб орасидаги жой) Хузоъа қаби- ласидан Умми Маъбад (исми Отика бинти Холид)нинг олдидан ўта туриб, ундан гўшт ва сут сотиб олишни истадилар. Умми Маъбадни кулбасида улар (сотиб олмоқчи бўлган) нарса йўқ эди.

تـنـذـأـفـ أـوـبـلـحـ يـفـ آـنـذـأـتـسـفـ هـيـعـرـلـلـعـدـجـلـاـ آـفـلـخـتـيـبـلـاـ يـلـإـرـظـنـفـ
هـأـنـبـصـأـلـ بـلـحـ آـوـبـ نـأـكـوـلـ تـلـأـقـوـ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг уй ичидаги ўта озғинлиги сабабли яйловга чиқмаган қўйга кўзлари тушди. Уни соғишига изн сўрадилар. Умми Маъбад изн бера туриб, кошки, сут берганида ўзимиз соғиб олган бўлардик, деди.

مُوقِلَانْ مَالُكَ يَقَسَ وَبَلَحَ وَتَرَدَفَ هَيْلَوَ وَهَالْوَمَهَلَلَا حَسَمَفَهَأَوْرَأَوْ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам (муборак қўллари билан қўйнинг) елинини силадилар ва Мавлоси, Валийси бўлган зотдан (барака тилаб) дуо қилдилар. (Қўйнинг) елини сутга тўлди. Соғиб олдилар. Қабиладагиларни тўйгунча сероб қилдилар.

نَبَّلَلَا يَأْرَوِ دَبْعَمْوُبَأَءَاجَفَهَيْلَجَهَيْدَلُهَرَدَاعَهَءَانِإِلَهَأَلَمَهَبَلَحَهُمْثَهَأَصْقَأَهَلِإِبَجَعْلَهَوَبَهَدَفَهُ

(Яна) соғиб идишларни тўлдирдилар. Отика хузурида очиқ- ойдин мўжизалар қолдирдилар. Абу Маъбад келди. Сутни кўриб ҳайратдан ёқа тишлади.

لُجَرَأَنَبَرَمْتَلَأَقَفَهَيَنَبَلِهَرَطَقَبَصَبَتَتْيَبَلَأَبَبُولَحَأَلَهَأَدَهَكَلَأَنَأَلَأَقَوَهَنَأَبَهَهَلِإِلُكَبَمَسْقَأَهَشِيَرُقُبَجَأَصَأَدَهَلَأَقَفَهَأَنَعَمَهَوْهُنَأَمْثُجَأَذَكَهَأَذَكُكَرَأَبُمَهَأَنَأَدُوَهَعَبَتَأَوَهَبَنَمَأَلُهَأَرَوَلَ

-Булар қаердан келди? (Ахир) уйда бир томчи (ҳам) сут берадиган соғин қўй йўқ эди-ку? Фалон-фалон сифатли бир муборак киши ўтувди... (Ҳа, ҳа) бу қурайшларнинг соҳиби! Агар уни кўрганимдами, иймон келтириб, эргашиб унга яқин бўлардим дея олиҳаларига қасам ичди.

هَيَكَزَلَا هَؤْجَرَأَوَبَتَقَرْشَأَهَلَأَعَيَبَرَرْشَأَهَلَأَنَيَنْهَأَمْوَيَهَنَيَدَمَلَا مَدَقَوَهَأَوْقَتَهَلَعَأَدْجَسَمَسَأَوَءَاءَأَبُقَبَلَزَنَوُرَاصَنَأَلِهَأَقَلَتَهَ

"Ўн иккинчи робиъул аввал, душанба куни Мадинага етиб келдилар. (Бутун) шаҳар Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам қудумларидан яхшилик, барака нурига ноил бўлди. Ансорлар кутиб олдилар. (Мадина

яқинидаги икки мил бир соатлик йўл) Қубо (қишлоғига) тушдилар. У ерда тақво асосига қурилган масжид қурдилар.

Шарҳ: Мадина олдин Амолиқлик Ясриб исмли киши номига берилган. Ислом келгандан сўнг, Пайғамбаримиз унда истиқомат қилганларида Ясриб (тасриб) лафзида “ёмонлик” маъноси бўлгани учун “Тойба”-яхшилик дея ўзгартиб қўйдилар.

وْ مَلَسَ وَ لَصٌ مُهَلَّلٌ اِرْطَعْ فَرَعَبَ مُهَلَّلٌ اُهَرَبَقْ نَمَّيْدَشِ مِنْ سَتَّ وَ اَلَصْ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ЎН ТҮҚҚИЗИНЧИ АТР

ПАЙҒАМБАРИМИЗ СОЛЛАЛЛОҲУ АЛАЙҲИ ВАСАЛЛАМНИНГ ЖИСМИ
ШАРИФЛАРИ

يَنِسٰتٰفَصَتٰتٰذٰذٰقُلُحٰ وَقُلَخٰسٰنِلٰلَمَكَأَمَلَسَ وَهِيلَعٰهٰ يَلَصَنَاكَو رَافِشَأَلٰا بَذَهٰأَمُهَلَحٰكَأَنِيَنْيَعْلَاعِسَأَوَرْمُجَبَأَبَرْشُمَنْوَلَلَأَضَيْبَأَقَلَلَأَعْوَبَرَمَهَهُبَجَأَذَنْيَبَجَلَلَأَعِسَأَوَنَسَحَمَفَلَلَأَعِسَأَوَنَانْسَأَلَلَأَجَلَفُمَهَابَجَأَحَجَزَلَأَحُنُمَدَقَ بَأَدِيَدَحَأَضَعَبَوَفَنَأَيَفَأَرُيَنِيَدَخَلَلَهَسَهَيَلَالَهَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам инсонларнинг ичидаги кўриниши, хулқ- атвори юксак, энг мукаммал сифатлар ва зот соҳиби эдилар. Ўрта бўйли, ранглари оқ, буғдойранг, икки кўзига кўхл (сурма) қўйилган, кўзлари катта, киприклари узун; озгина қайрилган, қошлари камонсимон, тишларининг оралари очиқ (алоҳида- алоҳида) кўринар, чиройли оғизлари кенг, мунааввар ой каби чиққан пешонали, яноқлари кўримли, бурунлари бир оз баланд (қиррали) яққол кўриниб туради.

سُي دَارْكِلَا مَحَضٌ نِيْفَكِلْلَا طَبَسٌ نِيْبَكْنَمْلَا نِيَبَ آمَدْيَعَبَ هَانْقَأَرْنِيْرَغْلَا نَسَحَ
ةَيِّنْدُأَلْرَهَمْحَشْلَا يَلِإِهُرْغَشَ سَمْرَلْمِيْطَعَةَيِّحَلَلْأَثَكَ بَقَعَلَلْمَحَلَلْيِلَقَ

Бурунларининг ўртаси озгина кўтарилиган, чиройли; икки елкалари ораси кенг, кафтлари (маънан ва ҳиссан) кенг, бўғимлари гўшти, товон гўшти оз, соқоллари қалин, бошлари катта, сочи қулоқ юмшоғига (тушар) эди.

هَالَعَوْرُونَلَا هَمَمَعْدَقَهُوبَنَلَا هَمَتَاحَمَلَسَوْهَيَلَعُهَلَلَا يَلَصَهُيَفَتَكَنِيَبَوْ

Елкалари орасида нубувват муҳри бор эди. Уни нур чулғаб, олий бўлганди.

هَيِّكِسْمِلَا تَحَفَّنَلَا نَمُبَيِّطَأُهُفَرَعَ وَهُولُؤْلَأَكَهَمَلَسَوْهَيَلَعُهَلَلَا يَلَصَهُقَرَعَوْ
هَأَقَثْرَإِبَبَصَنِمُطَحَّنَيِّأَمَنَأَكَهَتَيِّشَمِيَفَأَفَكَتَيِّوْ

(Муборак) терлари оппоқ дур каби мусаффио эди. Ҳиди мушк- анбар ҳидидан ҳам ҳушбўй эди. Тепаликдан пастга тушаётгандай юришда олдинга мойил бўлиб юрадилар.

رَئَاسَ اَهْنَمُدِجَيَفَهَفْيِرَشَلَاهَدَيَبَحَفَاصُمْلَاهَيَلَعُهَلَلَا يَلَصَنَأَلَكَوْ
نِيَبَنَمُهَلُهُسَمُفَرْغُيَفَهَيَبَصَلَاهَسَأَرَيَلَعَاهُعَضَيَ وَهَيِّرَهَبَعَهَحَئَآرَمَوِيلَا
هَأَرْدَيَهَيِّبَصَلَا

Муборак қўллари ила кўришган киши кун бўйи ҳушбўй нарғиз, ясмин (гуллари) мисол ҳушбўй ҳид топарди. Қўлларини ёш болаларнинг бошига қўйиб силар эдилар. Натижада болалар орасида (ширин ҳид таратаетганли учун) Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ушлаганилиги (яққол) билиниб туради.

هَرَأْمَلُهُتَعَآنُلُوقَيِّهَرْدَبَلَا هَلِيَّلَاهَمَقَلَاهُهَجَ وَهَلِأَلَتَيِّ
هَأَرَيِّرَشَبَالَهُلِثَمُهَذَعَبَالَهُلِبَقَ

Муборак юзлари, бадр кечаси ой жилва сочгандек, нур таратар эди. Пайғамбаримизнинг васф қилувчи узотга ўхшашини олдин ҳам, кейин ҳам кўрмадим, кўрган киши ҳам йўқ бўлса керак деб айтарди.

Шу ва бошқа китобда закр қилинмаган сифатларнинг қисқача тафсилоти:

1. Бошлари катта, юzlари думалоқроқ, кўзлари қора эди.
2. Киприклари узун. Тана аъзолари бир-бирига мутаносиб, хушбичим эди.
3. Сийнасидан киндиккача узун ва ингичка мўй тушган эди.
4. Баданлари туксиз.
5. Бирор тарафга бурилсалар, гавдалари билан бурилар эдилар.
6. Қошлари қўшилмаган, эгик эди.
7. Тишлари майда, ялтироқ, олдинги тишлари бир-биридан алоҳида кўринар эди.
8. Қорин ва сийналари текис ҳамда баробар.
9. Икки елкалари ўртасида пайғамбарлик муҳри бор. Бу муҳр кабутар тухумидек келадиган қизғишиш гўшт, усти тук эди.
10. Юришлари тез эди.
11. Барчадан илгари салом берардилар.
12. Сочлари икки қулоқ ярмига тушарди. Ҳаж ва умрада олдирғанлар.
13. Сочларини тараф, бўяр ва баъзида фарқ очардилар.
14. Ўнгдан бошлишни суярдилар. Сочга ёғ суртардилар.
15. Кўзларига ҳар кеча сурма қўярдилар.
16. Кийимни йиртилгунча кияр эдилар.
17. Узуклари кумушдан бўлиб, ўнг қўлга таққанлар.
18. Салла ўрардилар (7-12 газ).
19. Таомни суюниб емасдилар. Таомни айбламас, ёқса ер, ёқмаса тарк этар эдилар.
20. Таомдан сўнг бармоқларини уч бор ялар эдилар.

21. Хонтахта устида овқатланмас әдилар.
22. Таомлари товуқ гүшти, қүй гүшти, түрғай гүшти, сирка, зайдун ёғи, арпа нони, нон түралган шурва (сарид), хурмо, талқон әди. Ширин ва совуқ ичимликни, сутни, замзамни суярдилар.
23. Пиёлалари ёғочдан бўлган әди.
24. Бодрингни ва қовунни (янги) хурмо билан қўшиб ер әдилар.
25. Сув ичганларида уч бор тўхтаб-тўхтаб, нафас олиб ичардилар.
26. Бирор нарсага ишора қилсалар, бутун кафтлари билан ишора қилар әдилар.
27. Шеър ўқир ва эшитар әдилар. (Шоирлари: Ҳасан ибн Собит).
28. Аввал икки ракат енгил намоз ўқиб, сўнгра таҳажжудга киришардилар.
29. Қироатни ҳарф-ҳарф, очик ва равshan, ҳар бир оятни алоҳида ўқир әдилар.
30. Қуръонни ўзгадан эшитишни суяр әдилар.
31. Тўшаклари теридан, ичига хурмо дарахти пўстлоғи солинган әди.
32. Қаерга борсалар, бўш ўринга ўтирадилар.
33. Уйдаги вақтлари учга бўлинарди: 1. Ибодат; 2. Уй ишлари; 3. Шахсий ишлар.
34. Ҳар бир ишнинг тадбирини аввалдан қилар әдилар.
35. Сариқ либосни суймас әдилар.
36. Ҳеч кимни урмаганлар.
37. Ўзлари дарвешона ҳаёт кечирсалар-да, эҳсонлари зиёда әди.
38. Ҳадя олиб, мукофот берардилар. Ҳадяларни келган куниёқ, муҳтоҷларга тарқатар әдилар.
39. Узоқдаги товушларни ҳам эшитар, ҳеч ким кўра олмайдиган масофани bemalol кўрар, қоронғуда ҳам кундузгидек bemalol кўраверар әдилар.

40. Лўнда, қисқа, аниқ, такаллуфдан ҳоли ва айни пайтда фасоҳат билан гапирад эдилар.
41. Ҳар кимнинг ақлига мослаб сўзлар эдилар.
42. Кулишлари табассум эди.
43. Дастрлаб кўрган одамни ҳайбатлари босар, муомала қилиб таниганидан сўнг, ҳамма у зотни яхши кўриб қолар эди.
44. Бир марта ҳаж, тўрт марта умра қилганлар.
45. Кам овқат ер, кам ухлар эдилар.
46. Ўзлари учун интиқом олмасдилар.

وْ مَلَسَ وَ لَصَ مُهَلَّلًا مِيَلْسَتَوَةً أَلَصَ فَرَعَبَ مُيَرْكُلَأُهَرَبَقَ رَطَعَ
هَيَلَعَ كُرَابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ЙИГИРМАНЧИ АТР

ПАЙҒАМБАРИМИЗ СОЛЛАЛЛОҲУ АЛАЙҲИ ВАСАЛЛАМ ҲАЁТЛАРИДАН БИР ШИНГИЛ

هَبْوَثُ عَقَرَيَ وُهَلْعَنُ فَصْحَيِ غُضَّاًوْتَلَأُهَيَلَعُهَلَلَا يِلَصَنَأَكَوْ
هَيَرَسَةَرِي سَبَهَلَهَأَهَيَرَسَهَيَ وُهَتَأَشُبُلَهَيَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ўта ҳаёли ва ўта тавозели эдилар. Кавушларини (ўзлари) ямар, кийимларини (йиртилса) тикар, қўй (ва туяларни) соғар ва аҳли аёллари юмушларига чиройли ҳолатда ёрдамлашар эдилар.

نم ئايمىح دشـا مـلـسـوـهـيـلـعـهـلـلـاـ يـبـنـلـاـ ئـلـصـ يـرـدـخـلـاـ دـيـعـسـ يـبـأـ نـعـ
ـنـاـخـيـشـلـاـهـاـوـرـهـجـوـ يـفـهـاـنـفـرـعـهـرـكـيـ آـيـيـشـ ئـأـرـآـذـافـ آـوـرـدـخـ يـفـ ئـأـرـدـغـلـاـ

Абу Саъийд ал-Худрий розияллоху анхудан ривоят қилинади: “Набий соллаллоху алайҳи васаллам чимилдиқдаги қизданда күра ҳаёли эдилар. Агар кариҳ күрадиган нарсани күрсалар юзидан билиб олар эдик”, деди.

يـفـعـنـصـيـمـلـسـوـهـيـلـعـهـلـلـاـ يـبـنـلـاـ ئـلـصـ يـرـدـخـلـاـ دـوـسـأـلـاـ نـعـ
ـيـرـأـخـبـلـاـهـاـوـرـهـلـلـاـ يـفـهـاـنـفـرـعـهـرـكـيـ آـيـيـشـ ئـأـرـآـذـافـ وـلـهـلـهـأـ

Асвад розияллоху анхудан ривоят қилинади: “Оишадан Набий соллаллоху алайҳи васаллам аҳлига қиласынан сүрадим”. “У зот аҳлини меңнатида эдилар. Қачон намоз вақти бўлса намоз- га турар эдилар”. Бухорий ривояти.

ـيـلـعـهـلـلـاـ لـوـسـرـنـاـكـ آـمـةـشـئـاعـلـتـلـقـ هـيـبـأـ نـعـهـوـرـنـبـمـآـشـهـنـعـ
ـلـمـعـيـ آـمـلـمـعـيـ وـ،ـهـلـعـنـفـصـحـيـ وـ،ـهـبـوـثـطـيـحـيـ ئـتـلـاـقـ ئـهـتـيـبـ يـفـعـنـصـيـمـلـسـوـهـيـلـعـهـلـلـاـ
ـآـمـ نـاـبـحـنـبـإـلـيـآـوـرـ يـفـوـ نـاـبـحـنـبـأـوـدـعـسـنـبـأـوـدـمـحـأـهـاـوـرـ ”ـمـهـتـوـيـبـ يـفـلـاـجـرـلـاـ
ـطـيـحـيـ وـ،ـهـلـعـنـفـصـحـيـ ”ـةـشـئـاعـهـوـرـنـعـهـدـمـحـأـلـوـهـلـوـ ”ـهـتـيـبـ يـفـمـكـدـحـأـلـمـعـيـ
ـآـمـ ”ـظـفـلـبـةـشـئـاعـهـرـمـعـنـعـلـئـآـمـشـلـاـ يـفـيـذـمـرـتـلـاـ يـوـرـ ”ـهـوـلـدـعـقـرـيـ وـ،ـهـبـوـثـ
ـهـسـفـنـمـدـحـيـ وـ،ـهـتـآـشـبـلـحـيـ وـ،ـهـبـوـثـيـلـفـيـنـاـكـ رـشـبـلـنـمـآـرـشـبـإـلـنـاـكـ

Хишом ибн Урва у отасидан ривоят қиласынан: “Оишага Ресулуллох соллаллоху алайҳи васаллам уйида нима қиласы деган эдим: “Кийимини тикар эдилар, кавушларини ямар, кишилар уйида қиласынан ишларни қиласынан эдилар.”, деди. Аҳмад, Ибн Саъд ва Ибн Хиббон ривоят қилганлар. Унинг ривоятида: “Бирингиз уйида қиласынан ишларни қиласынан эдилар”, дейилган. Ибн Хиббон ва Аҳмадларнинг Урва у Оиша розияллоху анхудан қилган ривоятида: “Кавушларини ямар, кийимини тикар ва чекларини таъмирлар эдилар”, дейилган. “Шамоилда” Термизий Амродан у Оишадан қилган ривоятида: “У зот ҳам башар эди. Кийимларини майда ҳашоратлар қолдиғидан тозалар, қўйларини соғар ва ўзига ўзи хизмат қиласынан эдилар”, лафзи келган.

مـهـزـئـآنـجـعـعـيـشـيـ وـمـهـاـضـرـمـدـوـعـيـ وـمـهـعـمـسـلـحـيـ وـنـيـكـآـسـمـلـاـوـءـأـرـقـفـلـاـبـحـيـ وـ

Мискин ва камбағалларни яхши күрар, улар билан (бирга) ўтирада эдилар. Касалларини зиёрат қиласы (вафот бўлганларини эса), жанозаларига қатнашар эдилар.

هَرْكَيْ آمَبْ آدَحَأْل بَاقُيْ آلَ وَهَرْدَعْمَلْأَيْلَبْقَيْ وَهَاؤْشَأْ وُرْقَفْلَأْهَعْقَدَأْرِي قَفْرُقَحَيْ آلَ وَ

Камбағаллик заифлаштириб, мушкул аҳволга тушиб қолган фақир (кимаса)ларга паст назарда қарамас эдилар. Узрни қабул қиласы эдилар. Ҳеч бир кишига ёмон кўрадиган нарсалари билан йўлиқмас эдилар.

يَصْرَيْ وَ يَلْأَعَتْ لَلْبُضْعَيْ وَ كَوْلُمْلَأْبَاهَيْ آلَ وَ ڦِيْدُبْغَلَا يَوَدَوَةَلَمْرَأْلَأَعَمْ يِشْمَيْ وَ ڦِاضَرَلْ

Қул ва тул хотинлар (ишларини раво қилиб) юардилар. Султонлардан ҳайиқмас эдилар. Ризоси ҳам, ғазаби ҳам Аллоҳ учун бўларди.

هَهِنْ حُوْرَلْ لَكَيْآلَمَلْ لَيْرَهَظَأْوُلَخْلُوْقَيْ وَهَبَاحْصَأْفَلَخْ يِشْمَيْ وَ

Ортимни руҳоний фаришталарга бўшатиб қўйинглар, деярдилар.

هَهِنْ كُولُمْلَأْيَلِإِنْهَيْ وَهَرْجَمَحَ وَهَلْعَبْلَأْوَسَرَفْلَأْوَرْيَعَبْلَأْبَكَرَيْ وَ

(Базида) тужа, от, ҳачир, ҳамда подшоҳлардан бири (Муқовқис) ҳадя қилган эшакни миниб юардилар.

هَهِنْ دَوَارَوَهَهِنْصَرَالِإِنْئَلَخْلَأَحْيَتَافَمَيْتُوْدَقَوْغُجَلَأَنَمَرَجَحَلَأَنَنْطَبَيَلَعْبَصْعَيْ وَ

Ер хазиналарининг калитлари берилган бўла туриб, очликдан қоринларига тош боғлаб юардилар. Тоғлар тиллога айланишни истаганларида, бош тортдилар.

Шарҳ: Тош боғлаш ҳақида келган ривоятлар синчиклаб ўрганил- ганда, қуйидаги фойда ва ҳикматлар зоҳир бўлди. Қоринда егулик борлигини билдириш. Инсон оч қолганда ошқозон овқат ва сув ишқида ёнади. Тош эса ўзининг мўътадил ҳарорати или ошқозондаги иссиқликни

пасайтиради. Инсон қаттиқ очликдан әгилиб, буқчайиб қолади. Қоринга тош боғ- лаш қоматнинг тик бўлишига ёрдам беради. Валлоҳу аълам.

مَالِسْلَابُهَيَقَلْ نَمْأَدْبَيَ وَرَكْذَلْ أَرْثَكْيَ وَعَلْلَالْ قُيَمَسَ وَهَيَلَعْ هَلَلَا يَلْصَنَأَكَوْ
يَعْجُمْ جَلْ أَرْصَقَيَ وَوَلْصَلْ أَلْيَطَيَ وَ

Лағв(дунё гапи)ни оз сўзлар, йўлиққан кишига биринчи бўлиб салом берардилар. Намозни узун, жумъя хутбасини қисқа қиласар эдилар.

"مَسَلَسَ وَهَيَلَعْ هَلَلَا يَلْصَنَأَكَلْوُسَرَنَأَكْلُوْقَيَ يَفْوَأَيَبَأَنْبَهَلَلَادَبَعْ نَعْ
عَمَيْشَمَيْ نَأْفَنْأَيَالَوَهَبْطَخْلَأَرْصَقَيَ وَهَالْصَلَلْأَلْيَطَيَ وَعَلْلَالْقُيَ وَرَكْذَلْأَرْثَكْيَ
مُكَاحْلَأَوْ يَمَرَّدَلَأَوْ يَئَاسَنَلَا هَأَوَرْ يَصْقَيَفَ نَيِكَسْمَلَأَوْهَلَمَرَأَلَا يَقَهْيَبَلَأَوْ

Абдуллоҳ ибн Абу Авфодан ривоят қилинади: "Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: "зикрни кўп айтар, лағуни килмас, намозни узун, жумъя хутбаларини эса қисқа қиласар, бева ва мискинлар билан юриб, уларнинг ҳожатларини раво қилишдан уялмас эдилар.", - деб айтарди. Насайй, Дорамий, ал-Ҳоким ва Байҳақийлар ривояти

لَضَفْلَلَهَمْرُكْيَ وَفَرْشَلَلَهَمْلَأَتَيَ وَ

Шарафли кишиларни дўст тутар, аҳли фазлларни ҳурмат қиласар эдилар.

"نَمْؤْمَلَا" بَلْأَقَ مَسَلَسَ وَهَيَلَعْ هَلَلَا يَلْصَنَأَكَلْوُسَرَنَأَكْلُوْقَيَ يَبَأَنْبَهَلَلَادَبَعْ نَعْ
لَأَجَرْ دَمْحَأُ لَأَجَرَوْ رَأْزَبَلَأَوْ دَمْحَأُ هَأَوَرْ فَلْلَأَيَالَوْ فَلْلَأَيَالَوْ فَلْلَأَيَالَوْ فَلْلَأَيَالَوْ
حَيَحَّصَلَا

Абу Ҳурайра розияллоҳу анхудан ривоят қилинади: "Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: "Мўмин киши дўст тутинади. Дўст тутмайдиган ва дўст тутин- майдиган кишида яхшилик йўқ", - дедилар". Аҳмад ва Баззор ривояти. Аҳмаднинг кишилари сахихнинг кишилари.

هَاضْرَيَ وَيَلَأَعَتُهَلَلَأَهْبَحُي ۝قَحَّالَأَلْوُقَيَالَوْ حَزْمَيَ وَ

Аллоҳ суюдиган, рози бўладиган ҳақ (рост) гапларни айтиб ҳазил қиласдилар.

الَّذِنَ إِنْ يَرَوْنَ لِلَّهِ مُؤْمِنُونَ لَهُمْ أَنَّمَا يَرَى
أُولَئِكَ هُنَّ الظَّاهِرُونَ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: “Саҳобалар, ё Расулаллоҳ, сиз бизга ҳазил-мутойиба қиласиз?”, дейишди. “Албатта, мен ҳақни гапираман”, дедилар. Бухорий “Адаб”да, Термизий, Аҳмад ва Байҳақийлар ривоят қилган.

مَلَسَ وَهُوَ يَلْعُبُ مُلَلَّا يَلْصَمُ بَنَلَاهُ يَلْأَقُ نَعْلَمُ
يَذْمُرُتُلُّا هَوَرُ نَدْلُوا إِذَا يَنْدُلُوا

Анас ибн Молик розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: “Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:
“Менга “эй, қулоғи иккита”, дедилар”. Термизий ривоят қилган.

إِنَّمَا يَنْدُلُ عَلَبَ وَهُوَ يَلْعُبُ لَهُ يَلْحُلُ لَهُ يَلْجُلُ
يَلْجُلُ لَهُ يَلْجُلُ لَهُ يَلْجُلُ لَهُ يَلْجُلُ لَهُ يَلْجُلُ لَهُ يَلْجُلُ

Мана шу жойга етганимизда, учқур отлар (Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳақида битилган балоғатли) иборалар мусобақасидан тўхтади. Изоҳ саҳросида имлоларни сайр қилдирувчи ўз (манзили) интиҳосига етди.

Шарҳ: Бу ерда мусанниф раҳматуллоҳи алайҳ мавлид қасидасини аввалидан охиригача қофиялар билан ёзиб, кўзлаган мақсадига етганларини баён қилмоқдалар. Валлоҳу аълам.

وَمُلَسَّ وَلَصُ مُلَلَّا مِيلَلَاهُ فَرَعَبَ مُلَلَّا مِيلَلَاهُ رَطَّلَاهُ
يَلْعُبُ كَرَابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

МАВЛИДИ ШАРИФ ДУОСИ

﴿أَفَكُرْدْبَعْلًا فُكَرْدِيْلًا تَعْفُرْأَذِنَمْ أَيْ طَعْلَابَنْ يَدِيْلَا طَسَابَأَيْ مُهَلْلَا﴾

Эй, икки (ирода ва қудрат) қўлини ҳадялар билан кенг очувчи Аллоҳ! Эй, банданинг қўллари (дуога) кўтарилганда кифоя қиладиган Зот.

﴿أَيْ وَ هَبْشَأْوُرْئَاطَنْ أَهِيْفُهَلَنْوُكَيْنَأْنَعَّيْدَحْأَلْأَوْتَأْفَصَوْتَأْدَيْفَهَزَنَتْنَمْ أَيْ هَأْوَسَيَلَعْلَقْعَيْأَلَوُرْزِيْغَيْجَرَأَلْأَوْمَدْقَلْأَوْعَاقَلَابَدَرَقَتْنَمْ﴾

Эй, зоти ва сифатларида ягона, ўхشاшидан пок бўлган зот! Эй, Қадим, Боқий ва Азал сифатлари билан ягона бўлган зот! Эй, Ўзингдан бошқасидан умид қилинмайдиган, (Сендан) ўзгага суюнилмайдиган зот.

﴿هَدَشَرَتْسَا نَمْ هَلْضَفَبَ دَشْرَأَوْ هَمْوَيْقَلَا هَتَرْدَقَ يَلِإِ مُهَانَأَلْأَ دَنَتْسَا نَمْ أَهَادَهَتْسَأَوْ﴾

Эй, мавжудотлар зотида қоим, қудратига суюнадиган, тўғри йўл, ҳидоят сўраганларни Ўз фазли билан ҳидоятга бошловчи зот!

﴿هَأْجُكَشَلَكَتَأْمُلُظَنْ تَحَأَرْأَيَشَلَا هَيَسْدَقَلَا لَكَرَأَوْنَأَبَهَلَلَكَلَمَسَنَ﴾

Сендан шак-шубҳа қоронғулигидан зулматни кетгазган пок нурларинг ила сўримиз.

﴿مُهُلَّلَأَوْ هَوْتَرُوصَبَءَأَيْبَنَأَلْأَ رَخَأَوْهَنَمَوْ هَيَدَمْحُمَلَا تَأَذَلَا فَرَشَبَكَيَلِإِ لَّسَوْتَنَوْ هَأَنْعَمَبَ﴾

Сенга Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг зоти шарифлари ила васила қиласиз. У Зот суратда (жисмда) пайғам-барларнинг охири, маънода (ҳақиқатда) эса уларнинг аввали эдилар.

ـ ئـيـ آـدـهـلـاـ يـلـوـأـ وـبـ آـحـصـأـبـ وـ آـجـنـلـأـوـ ئـمـالـسـلـاـ ئـنـيـفـسـ وـ ئـيـرـبـلـاـ ئـنـمـأـ بـكـ آـوـكـ وـلـآـبـ وـ
ـ هـلـلـ1ـنـمـ آـلـضـفـ نـوـعـتـبـيـ ئـلـلـمـهـسـ وـفـنـ آـوـلـدـبـ يـدـلـاـ ئـيـلـضـفـأـلـأـوـ

Борлиқнинг омонлик юлдузлари, саломатлик ва нажот кемаси бўлган ахли байтлари, афзаллик ва ҳидоятли, ўзларининг (бор будини) Аллоҳдан фазл сўраб, Унинг йўлида ўз (куч-ғайратини) сарфлаган саҳобалари,

ـ لـضـفـ وـ ئـمـعـنـبـ آـوـرـشـ بـتـسـاـ ئـنـيـدـلـاـ ئـيـصـوـصـخـلـأـوـ بـقـ آـنـمـلـاـ يـلـوـأـ وـتـغـيـرـشـ ئـلـمـحـبـ وـ
ـ هـلـلـ1ـنـمـ

Аллоҳдан фазл ва анвои неъматлар ила башорат шодлини туйган, ўзига хос гўзал сифатлар соҳиблари, шариат олимлари ҳурматларидан,

ـ نـمـ ئـلـكـلـ حـجـنـتـ وـ ئـيـنـلـاـ صـالـخـإـلـلـأـمـعـأـلـأـوـلـأـوـقـأـلـاـ ئـيـ آـنـقـفـوـتـ نـأـ
ـ تـآـوـهـشـلـاـ زـسـأـ نـمـ آـنـصـلـخـتـ وـ هـاـنـمـ وـ ئـبـلـطـمـ ئـنـيـعـمـمـسـلـأـوـ ئـنـيـرـضـأـخـلـاـ
ـ وـ ئـمـهـلـمـدـمـلـكـرـشـ آـنـيـفـكـتـ وـ هـاـنـنـظـلـكـبـ آـمـلـآـلـ1ـنـمـ آـنـلـقـقـحـتـ وـ ئـيـبـلـقـلـءـأـوـدـأـلـأـوـ
ـ ئـيـلـبـ

Сўзда ва амалда холис ниятли бўлишга муваффақ айлашини, (бу мавлиди шарифга) хозир бўлганларни истак- мақсадларинираво қилишини, шаҳват кишанидан, (кибр, риё, ҳасад каби) қалб касалликларидан халос қилишини, ўйлаб юрган орзуларини рўёбга чиқаришини, катта-ю (кичик) мусибатлару, балоларга (Ўзинг) кифоя қилилишингни,

ـ ئـيـنـجـ ئـيـنـآـدـ اـفـ وـطـقـ ئـنـسـحـ نـمـ آـنـلـيـنـدـتـ وـ هـاـوـهـ ئـنـمـ آـنـلـعـجـتـ آـلـ وـ
ـ آـنـيـنـجـ بـنـذـلـكـ آـنـعـ قـحـمـتـ وـ

Ҳавосига бўйин экканлардан қилиб қўймаслигингни, янги узилган (узувчига) яқин узум шингилидек (Ўзингга) яқин қиласиган (амалларга) ёндаштиришишингни, қилган ҳар бир гуноҳларимизни (фаришталар китобидан) авф қилишишингни, раҳмат, мағфират ила мунаввар,

ـ آـنـعـ كـآـوـسـ نـمـعـ مـيـدـتـ وـ ئـرـفـعـمـ وـ ئـمـحـرـبـ ئـيـنـسـلـاـكـ حـنـمـنـئـآـخـ نـمـ آـدـهـ آـنـعـمـجـ مـعـتـ وـ

Олийқадр ҳадяларингдан бу жамоатнинг (ҳаммасига) насиб этишингни, доимо Ўзингдан бошқага муҳтож қилмаслигингни сўраймиз.

دَقَ وَ هَاجَرَ وَ كُبْيِيفُ لَمْ أَمِحَّارَ لُكْلَ وَ هَيْرَمَ وَ امْأَقَمِ لَئِسَ لُكْلَ تَلْعَجَ كَنْمُهَلَلَا
هَانْقَرَ كُنْمَ أَمَّاَنَلْ قَقَّهَوَ هَيْنُدَلَلْ كَبْهَأَوَمَ نَيْجَأَرَ انَالْمَأَيَ كَأَنْلَأَسَ

Эй Аллоҳим, Сен ҳар бир сўрагувчига (улуғ) мақом ва фазилат, Сенга орзуистак боғлаганларни ҳар бирига (сўраганларини ато) қилдинг. Эй Мавломиз, ҳузурингдаги ҳадяларингдан умид қилганча Ўзингдан сўрадик. Сендан орзу қилган нарсаларимизни рўёбга чиқаргин.

آذه يـفـرـيـخـلـا آذـهـلـعـجـ نـمـلـرـجـأـلـمـظـعـأـوـتـأـعـرـلـإـجـلـصـأـوـتـأـعـرـلـإـنـمـمـهـلـلـا
آـنـجـأـوـكـرـأـبـمـلـإـمـوـيـلـا

Эй, Аллоҳим! (Бизларни) хавф-хатар, қўрқинчлардан омонда қилгин. Халқни ва бошлиқларни Ўзинг ислоҳ қил. Бу (муборак) кунда шундай яхшиликни қилган (киши)ларга ажру савобларни зиёда қил.

مُعَيْيَ اثْيَغَ آنْقَسَأَوَ ةَيْخَرَهَنْمَمَالْسِإِلَـاـدَالـبَـرَئَـأَـسَـوَـةَـدَـهَـلَـعَـجَـاـمـهـلـلـا
هَـأـبـرـوـبـسـبـسـلـإـوـبـيـسـبـآـيـسـنـا

Аллоҳим! (Мадина) шаҳри ва бошқа мусулмонлар (истиқомат қиладиган) шаҳар (қишлоқ)ларни тинчлик омонликда, кенгчиликда (бардавом) қилгин. Чўл-биёбонларга фойдали, баракотлар ёмғирини ёғдир.

يـجـنـزـرـبـلـا يـلـإـ نـمـرـفـعـجـ آـنـدـيـسـ ةـيـدـلـوـمـلـاـ ةـرـبـحـمـلـاـ دـرـبـلـاـ جـسـآنـلـ رـفـعـأـوـ
هـنـيـبـرـقـمـلـلـاـ عـمـلـعـجـاـ وـ هـيـنـمـأـلـأـءـأـجـلـأـوـ كـبـرـقـبـ زـوـفـلـاـ لـقـقـهـ وـ هـامـتـنـمـوـهـتـبـسـنـ
هـآنـكـسـ وـ هـأـلـيـقـمـ

(Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам) мавлидлари ҳақида (битилган) чиройли, гўзал жумлаларнинг муаллифи (туғилиб) ўсган жойи Барзанж (шаҳри)га нисбат бериладиган Жаъфар раҳматуллоҳи алайҳнинг гуноҳларини мағфират қилгин. Ўзингга яқин (муқарраб бандалардан айлаб) орзу-умидларини рўёбга чиқар. Масканини Ўзингга яқин зотлар ила айла.

‘‘مَسْأَلَةٌ حَاصَّةٌ نَّمَّ وَأَئِرَاقَ وَأَبَاتَاكَ وَهَيْعَ وَهَرْصَحَ وَهَرْجَحَ وَهَبْيَعَ هَلْ رُتْسَأَوْ غَصَّأَوْ’’

Бу (мавлид)ни ёзганларни, ўқигувчиларни ва унга (муҳаббат ила) қулоқ солғанларни айбу нуқсонларини (айблар очиладиган кунда) ёпгин.

‘‘وَبْحَصَوْلَا يَلَعَ وَهَيْلُكْلَلِهَقْيَقَلَلِنَمِ يَلَجَّتَلِلِلِبَاقِلَّوْ أَيَلَعَ مَلَسَوَلَصَوَمَلَلَلَلَّا أَلَأَوْ وَهَرَصَنَنَمَّ وَ’’

Барча ҳақиқатлар хабарини биринчи қабул қилувчи зот (Мұхаммад соллаллоху алайхи васаллам)га, ахли байтлари, сахобалари, уларга ёрдам беріб, дүст тутғанларга салоту саломлар ҳамда баракот ёғдир.

‘‘لَفَاحَمْلَا رُودُصَ تَلَحَّتَ وَهَيَرْهَوْجَ طَارِقَأَبَهَفْصَوْ نَمُنَادَلَا تَفَنْشَأَمَّ نَنْوُفَصَيِّمَعَهَرْغَلَا بَرَلَكْبَرَ نَأَحْبُسَنَنْيَعَمْجَأَهَلَعَ وَهَلَّا يَلَعَ وَنَيَلَسْرُمَلَأَوْ نَنْيَمَلَأَعَلَلَلِلِبَرَهَلَلُدَمَحَلَأَوْ نَنْيَلَسْرُمَلَا يَلَعَ مَالَسَوْ’’

Қулоқлар дур каби у зотнинг васфидан ёқуту гавҳар ила безалди. Ҳурматли жамоатнинг қалблари гўзал маржонлар билан зийнатланди.

‘‘إِيْبَنَأَلَا مَتَأَخِ دَمَحُمَّمَدَنَدِيَسَ يَلَعَ مَمِيلَسَتَلَا مَتَأَوْهَالَلَصَلَا لَضْفَأَوْ نَنْوُفَصَيِّمَعَهَرْغَلَا بَرَلَكْبَرَ نَأَحْبُسَنَنْيَعَمْجَأَهَلَعَ وَهَلَّا يَلَعَ وَنَيَلَسْرُمَلَأَوْ نَنْيَمَلَأَعَلَلَلِلِبَرَهَلَلُدَمَحَلَأَوْ نَنْيَلَسْرُمَلَا يَلَعَ مَالَسَوْ’’

24/04/2011м.с, 20/05/1432 ҳ.с. Соат 17¹⁷, Роббимизнинг инояти ила ўз интиҳосига етди.

Хуносас:

Мавлиди шариф китобини ўз она тилимизга таржима қилиш ва шарҳлаш мобайнида сийрат илмига доир илмларни имтиҳондан ўтказиб олдик. Билғанларимизни такрорладик. Билмаганларимизни эса ўргандик. Бу билан сийратга оид илмлар тугади дегани эмас. Мухтасар сийрат китоби

бўлган мавлиди шариф катта-катта сийрат китобларига муқаддима, холос.

Абу Убайдуллоҳ

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

1. Қурони карим.
2. “Тафсиру Жалолайн”. Жаллолиддин Маҳаллий. Жаллолиддин ас Суютий. Дорул Ҳадис. Қоҳира.
3. Ибни Касир “Тафсиру ибн Касийр”. Дорул Фикр.
4. “Тафсири Ҳилол” Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Юсуф Тошкент 2008.
5. Жаъфар Барзанжий. “Иқдул жавҳар фи мавлидин набийил азҳар маат-таълиқ”. Қозон. 1899-йил 20-ноябрь.
6. “Қасидаи мавлидин набий лил Барзанжий”. Қозон.
7. Шайх Муҳаммад ибн Аҳмад Алийш ал-Моликий. “Ал-қовловлувлув мунжий ала мавлидил Барзанжий”. Дорул кутубил аробий ал-кубро. Миср.
8. Жаллолиддин Суютий. “Ал-Ҳавий лил фатаава фил фиқҳи ва улумит тафсири вал ҳадиси вал усули ван наҳви вал эъроби ва саирол фунун”. (Хиснул мақсид). Дорул кутубил илмиия. 2000-й 1-жуз.
9. “Умар Ризо Қаҳҳола”. Мўъжамул муаллифийн 3-жуз .
10. “Ҳажи Халифа Кашфуз зунун” Мустафо ибн Абдулло Қостантиний Дорул кутуб ал илмиия.
11. “Ал адаб ал муфрад”. Имом ал Буҳорий. Муҳаммад ибн Исмоил ал Буҳорий. Дорул башаир ал исломийя- Байрут. 1989 йил.
12. “Саҳиҳул Буҳорий”. Имом ал Буҳорий. Муҳаммад ибн Исмоил ал Буҳорий. Дору ибни Касир- Байрут 1987 йил.

13. “Саҳиҳу Муслім” Дору Ихё ат Тирос ал Аробий-Байрут.
14. Мулла Али ал-Қорій. «Шарҳуш шифа».
15. “Шамоили Мұхаммадийя” Мұхаммад ибн Исо ат Термизий “Мұассасатул кутуб ас сақоғия -Байрут” ҳижрий 1412 йил.
16. Ибн Ҳишом.Ар ровзул унұф фий тағсирис сийратин набавий. Дорул маърифа Байрут Лубнон 1398x.
17. “Ҳадис ва Ҳаёт” Шайх Мұхаммад Содик Мұхаммад Юсуф Тошкент 2008.
18. “Зикр аҳлидан сұранг”. Шайх Мұхаммад Содик Мұхаммад Юсуф З-сон.
19. Мұхаммад ибн Абу Бакр ибн Абдулқодир Розий. Мұхторус сиҳоҳ. Мактабату Лубнон. Байрут. Маҳмуд Хотир таҳқиқи. 1995-1415 йил.
20. Муаллифлар гурухи. “Ан-наъим”. Арабча-ўзбекча луғат. А.Қодирий номидаги халқ мероси нашрёти. Тошкент-2003.